СОВЕТ ИТТИФОҚИ КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИНИНГ XXII СЪЕЗДИ

БУТУН ДУНЁ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

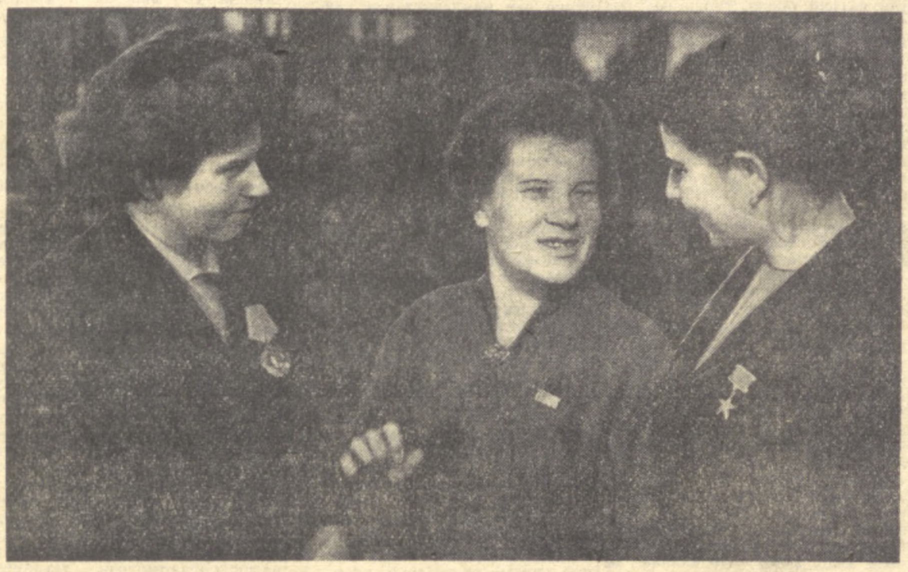
ҚИЗИЛ ЎЗБЕКИСТОН

ЎЗБЕКИСТОН КОМПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ, ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ВА МИНИСТРЛАР СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

«КИЗИЛ УЗБЕКИСТАН» — ОРГАН ЦЕНТРАЛЬНОГО КОМИТЕТА КОМПАРТИИ УЗБЕКИСТАНА, ВЕРХОВНОГО СОВЕТА И СОВЕТА МИНИСТРОВ УЗБЕКСКОЙ ССР

43-йил чиқиши № 252 (12.001) | Пайшанба, 26 октябрь 1961 йил | Баҳоси 2 тийин.

МОСКВА, СОВЕТ ИТТИФОҚИ КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИНИНГ XXII СЪЕЗДИ. Никита Сергеевич Хрущчев съезд делегатлари билан навбатдаги мажлисга бормоқда. Пастдаги суратда: (чапдан) Тошкент тўқимачилик комбинатининг смена мастери В. Т. Пидинова, Олмалиқ мис-қўрғошин бойитиш фабрикасининг флотатори П. Т. Щербинина ва Бўка районидаги Охунбобоев номли колхознинг пахтачилик бригадаси бошлиғи Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Саодат Гулаҳмедова танаффус вақтида суҳбатлашмоқдалар.

С. Косирев ва В. Соболев фотолари (ТАСС фотохроникаси).

Совет Иттифоқи Коммунистик партиясининг XXII съезди тўғрисида

ИНФОРМАЦИОН БИЛДИРИШ

24 октябрда Москвада Кремлнинг Съездлар саройида Совет Иттифоқи Коммунистик партиясининг навбатдаги XXII съезди ўз ишини давом эттирди.

Кечки мажлисда делегатлар ва меҳмонлар томонидан самимий кутиб олинган Гана Республикаси Конвенти Халқ партияси делегациясининг бошлиғи Эбенезер Цефас Квей, Мали Республикаси Судан иттифоқи партияси Сиёсий бюросининг аъзоси, Миллат мажлисининг депутати Тидьяни Траоре ва чет эл коммунистик ҳамда ишчи партияларининг вакиллари — Норвегия Коммунистик партиясининг раиси ўртоқ Эмиль Левлиен, Бельгия Коммунистик партиясининг раиси ўртоқ Эрнест Бюрнель, Уругвай Коммунистик партияси Марказий Комитетининг биринчи секретари ўртоқ Родней Арисменди съездни табрикладилар.

Съезд КПСС Марказий Комитетининг ҳисоботини, Совет Иттифоқи Коммунистик партияси Программасининг проектини ва КПСС Марказий Ревизия Комиссиясининг ҳисобот докладини муҳокама қилишни давом эттирди. Мажлисда Хомутов район Калиновка қишлоғидаги колхознинг раиси ўртоқ В. В. Грачев (Курск партия ташкилоти), КПСС Марказий Комитети ҳузуридаги Партия Контроль Комитетининг раиси ўртоқ Н. М. Шверник, КПСС Марказий Комитети халқаро бўлимининг мудири ўртоқ Б. Н. Пономарев, КПСС Свердловск область комитетининг биринчи секретари ўртоқ А. П. Кириленко, КПСС Москва область комитетининг биринчи секретари ўртоқ Г. Г. Абрамов сўзга чиқдилар.

25 октябрда, Москвада, Кремлнинг Съездлар саройида Совет Иттифоқи Коммунистик партиясининг навбатдаги XXII съезди ўз ишини давом эттирди.

Эрталабки мажлисда съезд делегатлари ва меҳмонлар томонидан қизғин кутиб олинган чет эл коммунистик ва ишчи партияларининг вакиллари: Венесуэла Коммунистик партияси Марказий Комитетининг бош секретари Хэсус Фария, Дания Коммунистик партиясининг раиси Кнуд Есперсен, Нидерландия Коммунистик партияси Марказий Комитетининг бош секретари Пауль де Гроот, Колумбия Коммунистик партияси Марказий Комитетининг сиёсий секретари Жильберто Виейра, Австралия Коммунистик партиясининг бош секретари Лоренс Шарки, Ливан Коммунистик партияси Марказий Комитетининг секретари Николо Шауи ўртоқлар съездни табрикладилар.

Шундан кейин съезд КПСС Марказий Комитетининг ҳисоботини, Совет Иттифоқи Коммунистик партияси Программаси проектини ва КПСС Марказий Ревизия Комиссиясининг ҳисобот докладини муҳокама қилишни давом эттирди. Мажлисда С. Орджоникидзе номли Болтиқ кемасозлик заводининг кемасози В. А. Смирнов (Ленинград партия ташкилоти), Молдавия Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари И. И. Бодюл, Уралмаш заводининг директори В. В. Кротов (Свердловск партия ташкилоти), КПСС Бошқирдистон область комитетининг биринчи секретари З. Н. Нуриев, «Чистяковантрацит» трестига қарашли Лутугин номли шахтанинг тозалаш забойи ишчилари бригадири А. А. Кольчик (Сталино партия ташкилоти), 1896 йилдан буён партия аъзоси Ф. Н. Петров ўртоқлар (Москва шаҳар партия ташкилоти) нутқ сўзладилар.

КРЕМЛНИНГ СЪЕЗДЛАР САРОЙИДА

СЪЕЗДНИНГ 24 ОКТЯБРДАГИ ЭРТАЛАБКИ МАЖЛИСИ

Кремлнинг Съездлар саройида Совет Иттифоқи Коммунистик партиясининг навбатдаги XXII съезди ўз ишини давом эттирмоқда. Съезд КПСС Марказий Комитетининг ҳисоботини, Совет Иттифоқи Коммунистик партияси Программасининг проектини ва КПСС Марказий Ревизия Комиссиясининг ҳисобот докладини муҳокама қилмоқда.

Съезднинг эрталабки мажлисида раислик қилувчи Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари ўртоқ **Ш. Р. Рашидов** Аргентина Компартияси Марказий Комитетининг секретари ўртоқ **Викторио Кодовилья**га сўз беради.

Ўртоқ В. Кодовилья делегатларни табриклаб айтадики, КПСС XXII съезди — Совет Иттифоқи Коммунистик партияси иккинчи Программасини бажариш учун қаҳрамонона курашнинг тугалланиши ва учинчи Программа — Коммунистик жамият қурилишнинг улуғвор программаси учун курашнинг бошланиши бўлади.

Сизлар тинчлик бўлишини тақозо қиладиган коммунизм қуришга киришаётган бир пайтда, деб давом этади ўртоқ Кодовилья, Америка Қўшма Штатлари бошчилигидаги империалистик давлатлар агрессив урушга тайёргарликни кучайтирмоқдалар. Бироқ, империалистик давлатларнинг бу сиёсати ҳамма мамлакатлардаги, шу жумладан Латин Америкаси мамлакатларидаги ишчилар синфи ва халқ оммасининг қатъий қаршилигига дуч келмоқда. Латин Америкаси мамлакатларини Қўшма Штатлар доимо ўзларининг ишончли орқа таянчлари деб ҳисоблаб келар эдилар. Замон ўзгарди, миллий ва антиимпериалистик кайфиятлар Латин Америкасидаги барча халқларга ёйилди. Ишчилар синфининг жанговар қобилияти ва сиёсий онги ўсганлиги Аргентинадаги ҳозирги аҳволни характерлайдиган хусусиятдир.

Коммунистик жамият қуриш Программаси проектининг эълон қилиниши, дейди ўртоқ В. Кодовилья, ҳамма капиталистик мамлакатларда бўлганидек, Аргентинада ҳам аҳолининг барча табақалари ўртасида зўр қизиқиш туғдирди ва ишчилар синфи, деҳқонлар ҳамда умуман меҳнаткаш аҳолини жуда хурсанд қилиб юборди. Аргентина халқининг анчагина қисми сизларнинг Программангизни ўқимоқда ва ўрганмоқда. Совет Иттифоқи Коммунистик партияси бу Программа билан жаҳон коммунистик ва ишчилар ҳаракатидаги ўз авангардлик ролини тасдиқлайди. Бироқ, Албания Меҳнат партиясининг раҳбарлари бу нарсани тўғри тушунмаётирлар. Ҳақиқатан ҳам, 81 коммунистик ва ишчи партияларнинг тарихий Кенгаши ўтказилган пайтдан бери деярли бир йил ўтди. Албания Меҳнат партиясининг раҳбарлари эса Кенгаш қарорларини амалга ошириш уёқда турсин, балки бу қарорларнинг амалга оширилишига қаршилик қилдилар, бу қарорларни бузиб кўрсатдилар. Бу эса социалистик лагерь бирлигига зид бўлиб, қораланиши керак.

Сизлар бу съездда қабул қиладиган Программа, дейди ўртоқ В. Кодовилья, шунингдек бу Программанинг КПСС Марказий Комитетининг ўртоқ Хрущчев томонидан қилинган ажойиб докладларида баён қилиниб, марксча-ленинча асослаб берилганлиги жаҳон коммунистик ва ишчилар ҳаракатида раҳбар ва йўналтирувчи қоидалар бўлади. Бу қоидалар империализмга қарши ғолибона курашда, озодлик, миллий мустақиллик, демократия, тинчлик ва социализм учун курашда қимматли ғоявий қурол бўлади.

Греция Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари ўртоқ **Костас Колияннис** съездни табриклаб айтадики, совет халқининг жаҳоншумул-тарихий муваффақиятлари ҳамда Совет Иттифоқи ва шахсан ўртоқ Н. С. Хрущчевнинг тинчликни сақлаш ва мустаҳкамлаш учун изчиллик билан олиб бораётган кураши барча халқларнинг курашига тобора кўпроқ таъсир кўрсатмоқда ва бу курашни енгиллаштирмоқда. Улар бизнинг халқимизга ҳам далда бермоқда ва ғалаба истиқболини очиб бермоқда. Бизнинг халқимиз урушдан кейинги бутун давр мобайнида манфур антидемократик режимга қарши машаққатли кураш олиб бормоқда. Бу режим Англия ва Америка империалистларининг қуролли аралашуви йўли билан Грецияга мажбуран қабул қилдирилди, дейди Костас Колияннис.

Грециянинг Совет Иттифоқига ва бошқа социалистик мамлакатларга қарши қаратилган Америка ҳарбий базасига айлантирилиши, дейди нотиқ, жуда қимматга тушди. Америка империализми мамлакатни иқтисодий асоратга солиш билан бирга маҳаллий реакцияга ёрдам кўрсатиб ва уни сақлаб қолиб, халқ бошига катта кулфат келтирди.

Бизнинг халқимиз бундай аҳволга ҳеч қачон рози бўлмаганлиги сабабли, деб давом этади ўртоқ К. Колияннис, 17 йилдан бери маҳаллий ва чет эл реакцияси томонидан қаттиқ таъқиб қилинмоқда.

Сўнгра ўртоқ К. Колияннис айтадики, Греция коммунистлари КПСС XXII съездида Албания Меҳнат партияси раҳбарлиги адресига айтилган танқидга батамом қўшиладилар. Албания Меҳнат партиясининг раҳбарлари, дейди нотиқ, бизнинг партиямизга нисбатан ҳам шундай ҳаракатлар қилмоқдаларки, бу ҳаракатлар коммунистик ва ишчи партиялар вакилларининг 1960 йил ноябрида Москвада бўлган Кенгаши Баёнотидаги принципларга сира тўғри келмайди.

Совет Иттифоқи Коммунистик партиясининг ўртоқ Н. С. Хрущчев бошлиқ ленинчи Марказий Комитети раҳбарлигидаги кўп қиррали фаолиятининг қимматли тажрибаси, Марказий Комитет ҳисоботидаги марксча-ленинча мазмуни жиҳатидан бой бўлган ғоялар ва қоидалар, шунингдек съезд қабул қиладиган қарорлар, дейди ўз нутқининг охирида нотиқ, халқаро коммунистик ҳаракат учун ҳам, Греция Компартияси учун ҳам уларнинг тинчлик, демократия ва социал тараққиёт учун курашида битмас-туганмас янги илҳом манбаи, оптимизм ва куч манбаи бўлади.

Канада Коммунистик партиясининг бош секретари ўртоқ **Тим Бак** нутқида совет халқи КПСС тарихий XX съездидан бери ўтган давр ичида эришган муваффақиятларга юксак баҳо беради. Худди ана шу муваффақиятлар натижасида ва КПСС Марказий Комитети ҳамда Совет ҳукумати тинчлик учун ҳормай-толмай кураш олиб бораётганлиги натижасида социализм икки система ўртасидаги тинч мусобақада янгидан-янги позицияларни қўлга киритмоқда. Бу муваффақиятлар шуни исботлайдики, империализм бундан буён ҳам муқаррар равишда бир позиция кетидан иккинчи позицияни йўқота беради, империализмнинг кризиси ва чириши тобора аён бўлиб қолади.

Тим Бак КПСС янги Программасини илҳомлантирувчи, инсонпарвар, илмий жиҳатдан асосланган ҳужжат деб, ҳозирги замоннинг чинакам коммунистик манифести деб атайди. Бу — коммунизм қурилишини авж олдиришнинг биринчи конкрет планидир. Бу конкрет план инсониятнинг порлоқ келажаги учун йўл очиб беради. Инсоният бу йўлдан бориб, бизнинг давримиз давомида зарурат дунёсидан озодлик дунёсига тарихий «сакраш»ни амалга оширади. Сизларнинг ажойиб тарихий Программангизда белгиланган равнақ топиш ва мўл-кўлчиликни вужудга келтириш плани, ҳар томонлама иқтисодий, илмий ва маданий тараққиётнинг асосларини яратиб бериш плани ҳозироқ жаҳон сиёсатига таъсир кўрсатмоқда.

Биз, дейди ўртоқ Т. Бак, ўртоқ Н. С. Хрущчевнинг, Совет Иттифоқи империалистик ҳукуматлар ёппасига ва батамом қуролсизланишни ҳақиқатан ҳам қўллаб-қувватласалар, энг жиддий халқаро контроль ҳақидаги ҳар қандай таклифларни қабул қилишга тайёрдир, деб айтган гапларини табриклаймиз. Империалистик уруш оловини ёқувчиларнинг ҳамда кескинликни юмшатишга қарши чиқаётган кишиларнинг хатти-ҳаракатларини фош қилиш ва бу ҳаракатларга барҳам бериш жуда зарурдир.

Ўртоқ Тим Бак ўз нутқининг охирида Совет Иттифоқи Коммунистик партияси шарафига, унинг ўртоқ Н. С. Хрущчев бошлиқ ленинчи Марказий Комитети шарафига, жаҳон социалистик системасининг бирлиги ва ўсиб бораётган қудрати шарафига, тинчлик ва социализм учун курашда пролетар интернационализми шарафига табрик хитобларини айтади.

Сурия Компартияси Марказий Комитетининг бош секретари ўртоқ **Холид Бағдаш** табрик нутқи сўзлайди. У айтадики, КПСС нинг янги Программаси Осиё ва Африканинг ҳамма мамлакатларида ғоят катта қизиқиш туғдирмоқда, чунки бу Программа Совет Иттифоқида коммунизм қуриш программаси, бутун дунёда тинчлик, миллий-озодлик, демократия ва социализм принципларининг шак-шубҳасиз тантана қилиши программасидир.

Совет Иттифоқининг мудофаа соҳасида кўрган чоралари, деб давом этади нотиқ, мамлакатимизда тўла тушунилиб ва қўллаб-қувватланиб кутиб олинди. Ҳар бир коммунистгина эмас, балки ўз сиёсий эътиқодларидан қатъи назар, ҳар бир ватанпарвар киши Совет Иттифоқи Коммунистик партияси инсониятни вайрон келтирувчи атом уруши офатларидан халос қилишда, халқлар ўртасидаги дўстлик асосларини мустаҳкамлашда буюк ҳал қилувчи роль ўйнашини тушунади. Шу сабабли Осиё ва Африка мамлакатларидаги барча ватанпарварлар албан халқининг муваффақиятларига ва унинг мустақиллигига жуда катта хавф туғдираётган Албания Меҳнат партияси раҳбарлари тутган позиция муносабати билан хайратда қолмоқдалар ва таассуф билдирмоқдалар. Сурияда ва бошқа араб мамлакатларида, дейди ўртоқ Х. Бағдаш, СССРга муносабат ватанпарварлик мезони бўлиб қолди. Бизнинг халқимиз кишининг ватанпарвар бўла туриб Совет Иттифоқининг душмани бўлаолишини тасаввур қилолмайди.

Совет Иттифоқи, деб давом этади нотиқ, буюк давлатлар орасида биринчи бўлиб Сурия Араб Республикасини таниди, бу эса мамлакат учун оғир бир пайтда катта аҳамиятга эга бўлди. Бунинг учун Сурия Араб Республикасининг халқи улуғ совет халқига, унинг ҳукуматига, сизларнинг ҳаммангизга, қадрли делегат ўртоқлар, энг самимий миннатдорчилик ва ташаккур туйғуларини билдиради.

Сурия коммунистлари, дейди ўртоқ Х. Бағдаш, Суриянинг миллий мустақиллигини таъминлаш, демократияни ўрнатиш, халққа сиёсий ташкилотлар, касаба союзлар тузиш эркинлигини таъминлаш, ер ислоҳотини амалга ошириш, мамлакатимизни унга Америка, Англия ва Ғарбий Германия империалистик капиталининг суқилиб киришидан сақлаш, халқнинг моддий ва маданий даражасини муттасил ошириш мақсадида миллий кучларни бирлаштириш учун бутун кучлари билан ҳаракат қиладилар. Сурия халқи 1957 йилги Сурия-Совет битимида кўзда тутилган проектларнинг амалга оширилишини қатъий талаб қилади.

Холид Бағдаш ўз нутқини тамомлаб айтадики, Совет Иттифоқи билан ва социалистик лагердаги бошқа мамлакатлар билан дўстликни мустаҳкамлаш — Сурия мустақиллиги ҳамда унинг миллий экономикаси қурилишидаги муваффақиятнинг асосий гарантияларидан биридир.

Гвинея Демократик партиясининг сиёсий секретари ўртоқ **Сайфулай Диалло** айтадики, бу партия Гвинея халқининг социал тараққиёти, иқтисодий ва маданий ривожланиши йўлида мустамлакачиликка қарши курашга ва мустаҳкам, мустақил ҳамда демократик давлат қуришга қатъий бел боғлаган яхши ниятли барча кишиларни, уларнинг жинси ва ирқидан қатъи назар, бирлаштириб турган миллий ҳаракатдан иборатдир. Бу — Гвинеяни миллий мустақилликка ва суверенитетга олиб келган партиядир.

Сайфулай Диалло таъкидлаб айтадики, Совет Иттифоқи Коммунистик партиясининг тарихий XXII съезди КПСС, социалистик мамлакатлар ёки ҳали ҳам капитализм ҳукмронлик қилаётган мамлакатларнинг коммунистик ва ишчи партиялари учунгина эмас, балки шунингдек океан нариёғидаги империализмнинг янги кўриниши бўлган неоколониализм халқларнинг озодликка, адолатга, демократияга, тинчлик ва бахт-саодатга бўлган қонуний интилишини бўғиб ташлаш йўлида қўлидан келган ҳамма нарсаларни қилаётган Африкадаги мустамлака ва қарам мамлакатларнинг прогрессив ҳамда мустамлакачиликка қарши партиялари учун, ёш, мустақил, лекин кам тараққий этган мамлакатлар учун ҳам муҳимдир. Худди шунинг учун ҳам Совет Иттифоқи Коммунистик партиясининг XXII съезди, бир томондан, адолатга, прогрессга, демократия ва тинчликка интилаётган бутун инсониятнинг эътиборини, иккинчи томондан эса, империалистик ва мустамлакачи дунёнинг, уруш ва ҳаддан ташқари кўп фойда олиш тарафдори бўлган дунёнинг эътиборини жалб қилмоқда. Бу съезд, мана шу дунё учун томоққа тиқилиб қолган суяк бўлди.

Умумий иш учун, бир-бирига ўхшаш кулфатларга қарши, бир-бирига ўхшаш қимматликларнинг тантанаси учун курашаётганлар, дейди ўртоқ С. Диалло, табиийки, бир-бирлари билан бирдамдирлар. Худди шунинг учун биз айтамизки, социалистик мамлакатлар ҳамда Африкадаги ёш мамлакатларнинг ҳамкорлиги табиий ҳодисадир. Гвинея Демократик партияси ёш Гвинея Республикаси миллий мустақилликка эришиши биланоқ, муваффақиятимиздан талвасага тушган турли хил мустамлакачилар мустақил Гвинеяни бўғиб ташлаш ва тажрибамизнинг ёйилишига халақит бериш мақсадида ўзаро уюшган бир пайтда ёш Гвинея республикасига ўз вақтида кўрсатган беғараз ёрдамлари учун социалистик мамлакатларга бу ерда ўз миннатдорчилигини билдиради.

Сизнинг намунангиз, дейди Сайфулай Диалло, курашга қатъий бел боғлаган халқ иродасини ҳеч нарса бука олмаслигини ўргатади. Эксплуатация қилиб келинган ва таҳқирланган, мустамлака Африка шонли Октябрь революциясига қанчалик катта аҳамият беришга ҳақли бўлганлигини ва сиёсий, иқтисодий, социал ҳамда техника соҳаларидаги ютуқларингиз Африка халқлари ўртасида қандай орзу-умидлар уйғотаётганлигини сизлар бошқалардан кўра яхшироқ тушунасиз. Революцион Африка социалистик мамлакатларга ишонишни мумкинлигини тушунади. Шунга кўра биз социалистик давлатлар Африкадаги бўлак мамлакатлар чинакам миллий мустақилликка эриша борган сари бу мамлакатлар билан бўлган муносабатларини кенгайтириб бораётганликларини катта қониқиш билан кузатиб турибмиз.

Ўртоқ Диалло мустамлакачиликни батамом ва узил-кесил тугатиш учун, ер юзидаги барча халқлар ўртасида дўстлик ва ҳамкорлик бўлиши учун, ялпи ва контроль остидаги қуролсизланиш амалга оширилиши учун, социал тузуми турлича бўлган мамлакатларнинг тинч-тотув яшаши учун курашда Совет Иттифоқи ва бошқа социалистик мамлакатлар етакчи роль ўйнаётганлигини таъкидлаб, бундай деди:

— Совет Иттифоқи Коммунистик партияси Марказий Комитетининг Биринчи секретари, ҳурматли Никита Хрущчев! Социалистик давлатларнинг ҳурматли бошлиқлари! Бутун дунё коммунистик ва ишчи партияларининг раҳбарлари! Гвинея Демократик партиясининг бош секретари — президент Секу Туре сизга ва сизнинг халқларингизга ўзининг дўстона табригини йўллайди ҳамда сиҳат-саломатлик, равнақ ва бахт-саодат тилаб, энг яхши истакларини юборади.

Биз Гвинея Демократик партияси номидан эълон қиламиз: Битсин империализм, мустамлакачилик ва уларнинг мантиқий оқибати бўлган уруш! Яшасин бутун дунё халқлари ўртасида дўстлик ва ҳамкорлик!

Совет ёшларининг тақдирига ҳавас қилса арзийди — улар коммунизм қурмоқдалар, улар ер юзида Тинчлик, Меҳнат, Озодлик, Тенглик, Қардошлик ва барча халқларнинг Бахт-саодатини барқарор қиладиган ажойиб жамиятда яшайдилар. ВЛКСМ Марказий Комитетининг биринчи секретари ўртоқ **С. П. Павлов** ўз нутқини ана шундай бошлади. У, ёшлар янги Программа проектини бутун қалблари билан маъқуллаганликларини айтди. Съездда Ленин комсомолининг фаолиятига берилган юксак баҳо йигит ва қизларнинг куч-қуввати, ғайрат-ташаббуси, меҳнат активлигини ошириб юбормоқда.

Ленин комсомоли КПСС XX съездидан кейин иш услубларини чуқур қайта қуриш ва такомиллаштириш йўлини босиб ўтди, ғоявий ва ташкилий жиҳатдан мустаҳкамланди. Коммунистик партия ва унинг Марказий Комитети ёш авлодни коммунистик жамиятни бевосита қуришга ҳар томонлама тайёрладилар.

Партия комсомолга катта ишларни топшириб келди, бутун бир авлод мана шу ишлар жараёнида вояга етди ва тарбия топди. Қўриқ ерларни ўзлаштириш, деб кўрсатади нотиқ, бу ишлар орасида алоҳида ўрин тутади. Маълумки, шахсга сиғиниш даврида комсомол ёшларни завқ билан қизиқтирадиган катта ва конкрет ишларга жуда ташна эди. Партиянинг қўриқ ерларни ўзлаштиришга киришиш ҳақидаги чақириғи завқ-шавқ билан кутиб олинганлигининг сабаби мана шунда. Янги ерлар ўзлаштириладиган районларга 700 мингдан кўпроқ ватанпарвар ёшлар жўнаб кетди. Ёшлар партияга, Марказий Комитетга, содиқ ленинчи Н. С. Хрущчевга садоқатларини намойиш қилдилар.

Совет ёшлари, бутун халқ қўриқ ерларни ўзлаштиришда қизғин иштирок этганлиги бир тўда жирканч фракциячиларнинг қарашлари тўла барбод бўлганлигидан яққол далолат берди.

(Давоми иккинчи бетда)

СОВЕТ ИТТИФОҚИ КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИНИНГ XXII СЪЕЗДИ

КРЕМЛНИНГ СЪЕЗДЛАР САРОЙИДА

(Боши биринчи бетда)

Қўриқ ерларнинг ўзлаштирилиши комсомол ва барча совет ёшларининг хўжалик қурилишида актив иштирок этишига томон туб бурилиш бўлди.

Ўртоқ Павлов комсомол ўзининг XIII съездида олган барча конкрет мажбуриятларини анча ошириб бажарганлигини хабар қилади. Муҳим саноат тармоқларининг зарбдор қурилишларига комсомол ўзининг 1.200 мингдан кўпроқ вакилини юборди. Улар ўнларча домна, мартен, прокат станини, 54 қудратли химия корхонасини муддатидан илгари фойдаланишга топширишга, қарийб 20 минг километр газ қувури, темир йўл, электрлаштирилган йўл қурилишига ёрдам бердилар.

Съезд олди мусобақасида ёшларнинг актив иштироки билан тўрт ой мобайнида 64 йирик саноат объекти ишга туширилди. Икки миллиондан ортиқ ёш ишчи меҳнат унумдорлиги бўйича белгиланган йиллик топшириқларини партия съездигача бажардилар.

Партия XX съездидан кейинги йиллар, деб таъкидлайди ўртоқ Павлов, йигит ва қизлар ерга, ғаллакор ва чорвадорнинг меҳнатига меҳр ва муҳаббат қўйишни ва ҳурмат қилишни ўрганган йиллар бўлди. Комсомол йўлланмаси билан ёлғиз чорвачилик фермаларининг ўзига 2.5 миллиондан кўп киши келди. ёшлар маккажўхори етиштиришга алоҳида масъулият ва ғайрат билан киришдилар.

Ўртоқ Павлов ўртоқ Н. С. Хрушчевнинг тайгага, тоғлар, чўллар бағрига жўнаш, бу жойларнинг бойликларини совет халқига хизмат қилдиришда партияга ёрдам бериш ҳақидаги чақириғини ёшлар қизғин кутиб олганликларини билдиради. Нотиқ Москвадаги Владимир Ильич номли завод ишчиси комсомол аъзоси Арафеловнинг аризасини мисол қилиб келтиради. Унинг аризасида бундай деб ёзилган: «Никита Сергеевич Хрушчевнинг партия XXII съездида айтган гапига жавобан, мени планетанинг истаган нуқтасига ва ундан ташқарига, Совет Иттифоқи Коммунистик партияси лозим деб ҳисоблаган жойга юборишингизни сўрайман».

Ўртоқ Павлов ёшлар коммунизм идеалларини қалбга жо қилиб олганликларини, шу идеаллар учун актив курашаётганликларини айтади. У, XXII съезд ёш делегатларининг, донгдор меҳнат ветеранлари, атоқли давлат ва жамоат арбоблари билан бирга инсоният тарихида биринчи бўлган коммунизм Программасини тасдиқлаш шарафига муяссар бўлган кишиларнинг номларини айтади.

ВЛКСМ Марказий Комитетининг биринчи секретари ўсиб келаётган авлоднинг тарбияси масалаларига тўхталади, илмий педагогика муассасалари шаънига танқидий мулоҳазалар айтади, совет жамоатчилигини мактаб ҳаётида янада активроқ қатнашишга чақиради. У, тарбиявий ишда адабиёт ва санъат катта аҳамиятга эга эканлигини гапириб, ёшлар дастлаб, уларни ижодий меҳнатга, қаҳрамонликларга ундайдиган, коммунизм идеялари учун курашга тайёр бўлиш руҳида тарбиялайдиган асарларга муҳтож эканликларини таъкидлаб ўтади.

Ўртоқ Павлов айтадики, комсомол тарихи — бу партия ишига садоқат билан хизмат қилиш тарихидир. Биз КПСС XX съездидан кейин энг яхши комсомоллардан 1.5 миллиондан кўпроқ киши улуғ Ленин партияси сафига кирганлиги билан фахрланамиз. Съезд олди кунларида бўлиб ўтган митинг ва йиғилишларда қарийб 48 миллион совет йигит ва қизлари партия XXII съездига қасамнома юбордилар. Улар ўзларининг бутун куч-ғайратларини, билимларини, ақл-идрокларини коммунизм қуриш ишига бағишлаш ҳақида тантанали қасамёд қилдилар.

Ленин комсомолининг 19 миллион аъзоси, барча совет ёшлари партия ишига бундан кейин ҳам чексиз содиқ бўлиб қоладилар, ўз сафларини унинг ленинчи Марказий Комитети атрофига янада маҳкамроқ жипслаштирадилар.

КПСС Марказий Комитетининг секретари ўртоқ **Н. А. Муҳитдинов**га сўз берилади.

Биз, дейди ўртоқ Муҳитдинов, КПСС Марказий Комитетининг ҳисобот давридаги фаолияти тўғрисида ва партиянинг Программаси тўғрисида Никита Сергеевичнинг докладларини бениҳоя тўлқинланиб ва қонуний равишда фахрланиб тингладик. Бу докладларда баён қилинган ҳар бир қоида Ленин услуби билан, Ленин принциплари, Ленин идеялари билан суғорилган. Меҳнат ғайрати мисли сиз юксалганлиги, совет жамиятининг маънавий-сиёсий бирлиги ўсганлиги, партиянинг халқ билан алоқалари янада мустаҳкамланганлиги мамлакатдаги ҳозирги вазиятнинг характерли белгиларидир.

Партиянинг 1919 йилда қабул қилинган иккинчи программасида миллий муносабатлар соҳасида меҳнаткашларни интернационал жипслаштириш ва ҳамма миллатларнинг тўла тенг ҳуқуқлилигини барқарор қилиш, уларнинг мустаҳкам ва ихтиёрий бирлашуви учун шарт-шароит вужудга келтириш вазифалари қўйилган эди. Н. С. Хрушчевнинг КПСС Программаси тўғрисидаги докладида айтиб ўтилганидек, партия инсониятни асрлардан бери тўлқинлантириб келган жуда мураккаб проблемани — миллатлар ўртасидаги ўзаро муносабатлар проблемасини ҳал қилди, аммо бу проблема капитализм дунёсида ҳозир ҳам аввалгидек кескин проблема бўлиб турибди.

Республикаларнинг вакиллари шу минбарда сўзга чиқиб, партия ташкилотлари томонидан ҳисобот даврида қилинган ишларнинг ажойиб якунларини ёрқин далиллар билан айтиб бермоқдалар. Бу муваффақиятлар қандай манбалардан келиб чиқмоқда, энг катта муваффақиятлар кейинги йилларнинг ўзида эришилганлигининг сабаби нима?

Гап, аввало, шундаки, тарихий XX съезд бўлиб ўтганидан бери партия раҳбарлик услуби ва методларини кескин равишда яхшилашни таъминлади, партия ва давлат аппаратидаги ҳамма звеноларнинг сиёсий ва ташкилотчилик фаолияти даражасини кўтарди. Сталин шахсига сиғинишнинг зарарли оқибатларини қатъиян битириш, партия ва давлат турмушининг ленинча нормаларини ҳамда коллектив раҳбарлик принципларини тиклаш туфайли шу ишларни қилиш мумкин бўлиб қолди.

Маълумки, Молотов, Каганович, Маленков, Ворошилов, Булганин, Первухин, Сабуров ва Шепиловнинг партияга қарши группаси XX съезд қарорларини амалга оширишда шиддатли қаршилик кўрсатиб келди. Улар ленинизмга қарши методларнинг ашаддий тарафдорлари бўлиб майдонга чиқдилар, шахсга сиғиниш даврида соф виждонли кишилардан ўч олганликлари учун ўзларининг шахсан айбдор эканликларини яшириб қолмоқчи бўлдилар.

Сўнгра ўртоқ Муҳитдинов айтдики, фракциячилар иттифоқчи республикаларнинг ролини оширишга ва уларнинг ҳуқуқларини кенгайтиришга, уларнинг суверенитетини мустаҳкамлашга, халқ хўжалиги кенгашларини тузишга тиш-тирноқлари билан қарши чиқиб, бу билан ўз умрини тугатган эскиликка ёпишиб олиш билангина чекланмадилар, балки ҳақиқатда улар миллий республикаларнинг кадрларига ўзларининг ишонмаганликларини ҳам билдирдилар.

Ўша даврдаги раҳбарликнинг зарарли методлари хўжалик турмушига ҳам таъсир ўтказди. Нотиқ буни пахтачиликни мисолга олиб кўрсатиб берди. Пахтакор республикаларда экономика тармоқларини ривожлантиришда маҳаллий шароитда мақсадга мувофиқ бўлиб яхши натижалар берган пропорцияларнинг жиддий бузилишига йўл қўйилди.

Шахсга сиғиниш қуролланганлигини, партияга қарши группа тормор келтирилганлигини, революцион қонунчилик тикланганлигини ва раҳбарликнинг зарарли методлари тугатилганлигини, деди ўртоқ Муҳитдинов, бутун совет халқи зўр мамнуният билан тўла равишда маъқуллади.

XX съезддан кейин партия мамлакатдаги ишларнинг аҳволини чуқур анализ қилиб чиқди, камчиликлар ва хатоларни очиб ташлади, ҳар бир республиканинг конкрет шароитини, хусусиятларини ва Совет Иттифоқининг халқ хўжалигидаги ролини ҳисобга олиб, уларни янада иқтисодий ривожлантириш йўлларини ишлаб чиқди. Партия қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришини ривожлантириш соҳасида бир қанча муҳим ташкилий-иқтисодий ва техника тадбирларини халқнинг актив иштироки ва тўла маъқуллаши билан белгилаб берди, бундай тадбирлар пахтачиликка ҳам бевосита тааллуқли бўлган тадбирлар эди. Шу билан бир қаторда пахтачиликни юксалтиришнинг ўзига хос проблемалари диққат билан кўриб чиқилди ва ҳал қилинди.

Қурилган тадбирлар натижасида, дейди Н. А. Муҳитдинов, кейинги етти йил ичида мамлакатда пахта экилаётган майдон 400 минг гектар кўпайди, ҳар йили етиштирилаётган пахтанинг миқдори 800 минг тонна ошди, шу билан бирга, пахтакор республикаларда жун, гўшт ва сут етиштириш бир ярим икки баравар кўпайди.

Бизнинг кўп миллатли мамлакатимизда, деб давом қилди нотиқ, рус халқи партиянинг миллий сиёсатини муваффақиятли амалга оширишда ҳал қилувчи роль ўйнади ва ўйнамоқда. Тенг ҳуқуқли халқлар орасида биринчи бўлган улуғ рус халқи ўзининг революцион традициялари, фан ва маданият хазиналари билан барча совет миллатларининг муҳаббатига ва бениҳоя ҳурматига сазовор бўлди. Улар рус халқини ўзимизнинг оғамиз деб айтаётганликлари бечиз эмас. Рус халқининг тарихий хизмати, аввало, шундаки, большевикларнинг улуғ марксчи-ленинчи партияси Россия пролетариати орасида туғилди, бу партия ўзи барпо бўлган кунлариданоқ тамомила интернационал партия бўлиб майдонга чиқди, мамлакатдаги ҳамма миллатларнинг энг яхши намояндаларини ўз сафларида бирлаштирди, совет халқини жаҳоншумул-тарихий ғалабаларга олиб келди ва коммунизмнинг кенг йўлини биринчи бўлиб очиб берди.

Миллий муносабатларнинг ривожланишидаги янги босқич, иттифоқчи республикаларнинг экономикаси ва маданияти мисли кўрилмаган даражада юксалганлиги, дейди ўртоқ Муҳитдинов, партия ташкилотларининг кадрларни интернационал руҳда тарбиялашга эътиборни кучайтиришларини талаб қилади. Бизнинг мамлакатимизда миллатчилик ва шовинизм учун ҳар қандай асос бутунлай тугатилган. Бироқ, айрим шахсларда бундай сарқитларнинг ҳали ҳам бўлиши мумкин. Коммунистларнинг бурчи шуки, улар шовинизмнинг, миллий эгоизм ва маҳдудликнинг, автаркияга, маҳаллийчиликка интилишнинг ҳар қандай кўринишларига йўл қўймасликлари ва бундай кўринишларнинг пайини қатъиян қирқиб ташлашлари керак.

Совет Иттифоқи ва социалистик мамлакатларнинг тарихий муваффақиятлари, уларнинг бирлиги ва жипслиги жаҳондаги соф виждонли кишиларнинг ҳаммасини астойдил хурсанд қилмоқда. Мана шундай шароитда Албаниядаги ҳозирги раҳбарларнинг марксизмга қарши хатти-ҳаракати ифлос доғ бўлиб турибди.

Ўзларингизга маълумки, Албания Меҳнат партияси Марказий Комитетининг таклифига биноан, бизнинг партия ва ҳукумат делегациямиз ўртоқ Н. С. Хрушчев бошчилигида 1959 йил май ойида Албанияга борган эди. Шу делегация составида мен ҳам бор эдим. Шу нарса эсимдаки, Хўжа, Шеху ва Албания Меҳнат партиясининг бошқа раҳбарлари шахсий суҳбатлар вақтида ва кўп кишилик митингларда совет халқи билан дўстмиз деб қасамёд қилган эдилар. Совет давлатининг ташқи ва ички сиёсати эришган муваффақиятларга қойил бўлиб, бу муваффақиятларни тўла равишда маъқуллаган эдилар. Аммо ҳозир мана шу кишиларнинг ўзлари виждонларини ютиб, партиямизнинг бош йўлини, КПСС XX съездининг қарорларини ёмонламоқдалар. Улар абадий дўстлик ва қардошлик тўғрисидаги гапларни, Албания Меҳнат партияси билан КПСС нинг бирлиги Албания тоғлари сингари абадий тура беради, деган гапларни икки юзламалик билан айтганликлари, албан халқини, совет кишиларини шу гаплар билан алдаганликлари, қўйниларида тош яшириб туриб шу гапларни айтганликлари эндиликда очиқ маълум бўлиб қолди. Ахир, буни коммунистнинг ахлоқи деб бўладими? Ҳеч бир нарсани муқаддас деб билмаган виждонсиз кишиларгина шундай қилиши мумкин.

Ўртоқ Хрушчев, деб давом қилди нотиқ, партиянинг XX съездидаги докладида бундай деган эди: «Шармандали мустамлакачилик системасини батамом тугатиш масаласи эндиликда энг кескин ва жуда муҳим масалалардан бири сифатида кун тартибига қўйилди». Шу нарса диққатга сазовордирки, мустамлакачиликка абадий хотима бериш керак деган оташин даъват партиямиз съездининг минбаридан туриб айтилган эди.

Кейинги йилларда Осиё, Африка ва Латин Америкасининг кўп мамлакатлари сиёсий мустақилликка эришдилар, мустақил миллий ривожланиш йўлига тушиб олдилар. Улар ижобий бетарафлик сиёсатини ўтказиб, халқаро ишларда тобора кўпроқ актив роль ўйнамоқдалар, тинчликнинг муҳим фактори бўлиб қолмоқдалар, янги, эркин турмуш қурмоқдалар. Бироқ, мустамлакачиликнинг қолдиқлари ва кўпгина оғир оқибатлари ҳали тугатилгани йўқ. Мазлум мамлакатлар халқларининг мустақиллик тўғрисидаги одилона талабларига мустамлакачилар қирғин урушлар, шафқатсиз террор билан, Африкадаги ва жаҳоннинг бошқа қисмларидаги бутун-бутун районларни вайрон қилиш билан жавоб бермоқдалар. Империализм ўзининг сиёсий, иқтисодий ва бошқа позицияларини ҳеч қачон ўз ихтиёри билан топширмаганлигини ва топширмаслигини халқлар ўз тажрибаларида кўриб бунга тобора кўпроқ қаноат ҳосил қилмоқдалар.

АҚШ монополиялари ҳозирги замон мустамлакачилигининг асосий таянчидир. АҚШ ўзининг ҳарбий базаларига таяниб, бошқа халқларнинг ички ишларига сурбетларча аралашмоқда. АҚШ агрессив НАТО, СЕНТО, СЕАТО ҳарбий блокларида бошчилик қилмоқда. Бу блоклар социалистик мамлакатларга қарши қаратилган блоклар бўлиш билан бир қаторда, коллектив мустамлакачилик органлари бўлиш вазифасини ҳам бажармоқда. Империалистик монополиялар кам тараққий этган мамлакатларга ўзларининг «иқтисодий ёрдам» бераётганликларини зўр бериб мақтамоқдалар. Лекин бу «ёрдам»нинг нималигини билмаган кишилар бормикин? Аслини олганда, бу «ёрдам» иқтисодий экспанциядан бошқа нарса эмас, бениҳоя кўп фойда келтирадиган манбадан бошқа нарса эмас. Бу «ёрдам» очиқдан-очиқ милитаристик, босқинчилик характеридаги ёрдамдир. Осиёнинг бир йирик олими Американинг «ёрдами»ни шиша банка орқали ялатилган асалга ўхшатганлиги бечиз эмас.

Осиё, Африка ва Латин Америкаси халқлари мустамлакачиликни ҳамма лаш-лушлари билан тезроқ кўмиб ташлашга қаттиқ бел боғлаганлар. Улар ўз моҳияти билан мустамлакачиликка асло тоқат қилмайдиган дунёга — социализм дунёсига умид кўзи билан қарамоқдалар. Совет Иттифоқи, барча социалистик мамлакатлар бераётган ҳар томонлама ёрдам ва мадад улуғ кучдирки, халқлар ўз миллий экономикасини яратишда, озодлик ва мустақиллик учун, империалистик агрессорларга қарши олиб бораётган курашда мана шу кучга бемалол таянишлари мумкин.

Мустамлакачиликка қарши революциялар озодликка чиқаётган мамлакатлардаги ҳамма синфларни ва социал табақаларни ҳаракатга келтирди. Ишчилар синфи тўхтовсиз ўсаётганлиги, халқ оммаси ўзининг сиёсий ва миллий онгини юксалтираётганлиги шу мамлакатлар ҳаётидаги диққатга сазовор фактдир. Бу факт, аввало, коммунистик ва ишчи партияларнинг сафлари кенгайиб бораётганлигида ва уларнинг таъсири кучайиб бораётганлигида ўз ифодасини топмоқда. Ҳозирги вақтда Осиё, Африка ва Латин Америкасининг 48 мамлакатида коммунистик ва ишчи партиялари иш олиб бормоқда. Коммунистлар миллатнинг бошқа ватанпарвар, прогрессив кучлари билан биргаликда империализмга, феодализмга қарши революцияни охиригача етказиш учун, миллий демократия давлатларини вужудга келтириш учун, тинчлик ва социализм учун курашнинг олдинги сафида бормоқдалар. Коммунистларнинг мақсадлари ҳамиша ва ҳамма жойда миллатнинг олий мақсадларига тўла равишда мос бўлиб тушмоқда.

Ўртоқ Муҳитдинов ўзининг нутқида совет мактабининг вазифаларига катта эътибор берди. Совет мактаби, деди у, коммунистик жамиятнинг янги кишисини тарбиялаб етиштиришда жуда муҳим роль ўйнайди.

Бутун ер юзидаги одамларнинг жуда кўп авлодлари, деди пировардида Н. А. Муҳитдинов, бахтли турмушни, энг адолатли жамиятни азалдан орзу қилиб келдилар. КПССнинг янги Программаси шу орзуни рўёбга чиқаришнинг реал ва конкрет йўлини кўрсатиб берди. Партия, совет кишиларининг ҳозирги авлоди коммунизмда яшайди, деб тантанали равишда эълон қилди. Бу улуғвор сўзлар яратувчи, ижодкор совет кишиси учун битмас-туганмас илҳом манбаидир. Бу сўзлар бошқа мамлакатларда яхши келажак учун курашаётган юз миллионлаб кишиларни рағбатлантирувчи қудратли кучдир.

Ёзувчи **М. А. Шолохов** самимий ва ҳаяжонли нутқ сўзлайди.

Руҳни тетиклаштирадиган мусаффо шабада юзга уфургандай бўлди, кўм-кўк товланиб турган жозибадор олис уфқларни кўз олдимизда намоён қилгандай бўлди, деди у. Ўзининг бутун мазмун ва моҳият эътибори билан меҳнаткаш инсониятнинг бахт-саодати ва шодлигига қаратилган партия Программаси қанчалик улуғвор ва олижаноб!

Шу Программани яратиш устида ишлаган, халқнинг орзу-умидлари ва эзгу ниятларини аниқ қилиб белгилаган вазифага мужассамлаштириб, бизнинг яқин ва узоқ, аммо шунчалик кутилган келажагимизни ленинча башорат билан кўра билган кишиларга бутун қалбдан раҳмат айтмай бўладими! Ва даставвал Программанинг бош ижодкори, бизнинг Никита Сергеевич Хрушчевга бутун қалбдан раҳмат демай бўладими.

Бизнинг қудратли партиямиз нималарни енгиб ўтганлигини, нималарни амалга оширганлиги ва яна нималарни амалга ошириши кераклигини ўйласанг, қанчалик бу ажойиб ишдир, деб айтасан, киши!

Биз ҳаммамиз биламизки, деб давом қилади ўртоқ Шолохов, коммунизм йўлидаги тик чўққини эгаллашни тарих бизга атаб қўйган. Биз шуни ҳам яхши биламизки, йўлда вақти билан машаққатларга ҳам, қийинчиликларга ҳам учралади, бир эмас, бир неча марта машаққатдан томоқ қақраб қолади. Йўлнинг енгил эмаслиги ҳақида шуни айтиш керакки, бу йўл машаққатлигина эмас, балки фахрли ҳамдир, биз бораётган мақсад улуғ бўлгани каби бу йўл ҳам ўзининг чинакам оламшумул аҳамияти билан улуғдир. Бинобарин катта карвонга катта йўл керак бўлганидай, улуғ халқнинг ҳам йўли улуғ бўлиши керак! Биз душманларнинг ҳар қандай найрангларига қарамай, умидсиз кишиларнинг ғуссали нолишларига қарамай, коммунизмга етиб борамиз. Меҳнат ва жанг бобида ўткир халқимизнинг ўн миллионли коммунистик авангарди келажак йўлини очиб бераётганлиги бунинг гаровидир!

Биз коммунистларни, деб таъкидлайди ёзувчи, Маркс-Энгельс-Ленин ғояси, Коммунистик партия ҳаёт-мамот кураш олиб бораётган ғоя қатъий бирлаштирди ва биз учун партиявий ўртоқлик алоқаларидан ҳам муқаддасроқ нарса йўқ.

Нотиқ партиявий ўртоқликдек олий муқаддас туйғуни поймол қилган фракциячилар ҳақида ғазаб билан гапиради. Ҳозир съездда, дейди ўртоқ Шолохов, уларнинг жиноятқорона фаолиятининг янги тафсилотлари бизга маълум бўлди. Ўз-ўзидан шу савол туғилади: Партияга бунчалик кўп ва тузатиб бўлмайдиган зарар келтирганлар билан биз қачонгача партия сафларида бирга тураберамиз? Съезд—партиянинг олий органидир, у фракциячилар ва муртадлар ҳақида ўзининг қаттиқ, лекин адолатли ҳукмини чиқарсин.

Буржуа матбуоти коммунист ёзувчилар мана шунақа эканлар, улар ўз касбининг руҳи тақозо қиладиган инсонпарварликни кўрсатиш ўрнига касос олишга чақиряптилар, деб сурон кўтаришини олдиндан кўриш мумкин, деди ёзувчи. Бунга жавобан соткин қаламкашларга олдиндан шундай деб айтишим мумкин: «Хотиржам бўлинг, носоз жаноблар, ҳеч ким қасос тўғрисида ўйлаётгани йўқ, фракциячиларнинг фисқи-фасод билан заҳарланган қонига ҳеч ким орзи эмас, аммо улар халққа ва партияга қарши қилган жиноятлари учун жавоб беришлари керак ва жавоб берадилар. Бу умуминсоний қонундир».

Михаил Шолохов совет адабиёти олдида турган катта ва олижаноб вазифалар ҳақида гапириб, совет адабиёти ҳам умумпартиявий ишнинг бир қисми эканлигини эслатиб ўтади. У, ҳозир драматурглар ва прозачилар замонавий темаларда кўплаб пьеса ва китоблар чиқараётганлигини, лекин томошабин ва китобхонларнинг эсида қоладиган асарлар ҳамон кам эканлиги ҳақида гапиради. Шу билан бирга нотиқ таъкидлаб ўтадики, ҳозир китобхон учун унча сезиларли бўлмаган, лекин ғоят қувонтирувчи ҳодиса рўй бермоқда: илгари даврли матбуотда босилган ҳикоялари билан танилган ёш ва чинакам истеъдодли ёзувчиларнинг бутун бир тўдаси етук ва жуда умидвор сўз усталари бўлиб бормоқда. Бу нарса рус адабиёти учунгина эмас, шунингдек барча миллий адабиётлар учун ҳам характерлидир. Бу ёзувчиларга турли воситалар билан ёрдам бериш зарур. Агар биз фақат пойтахтдаги ёзувчиларга эмас, шунингдек ундан йироқдаги ёзувчиларга ҳам ёрдам берсак, бундай ёзувчиларнинг сони анча кўпаяди.

Адабиётимиз турмушдан орқада қолиб келаётганлигининг асосий сабабларидан бири ва ўрта миёна асарлар пайдо бўлаётганлигининг энг асосий сабабларидан бири шуки, деди нотиқ, мен ёзувчилар ўртасида турмушдан ажралиб қолиш, жадал олға кетаётган ҳамда қиёфаси тобора гўзаллашиб бораётган воқеликни юзаки билиш ҳоллари ҳануз давом этмоқда, деб ҳисоблайман. Менимча, колхозчилар ёки совхоз кишилари тўғрисида асар яратадиган ёзувчи қишлоқ хўжалиги соҳасида энг камида участка агрономининг савияси даражасидаги билимга эга бўлиши керак. Металлургия заводи ҳақида, завод ишчилари, инженер ва техниклари тўғрисида асар ёзадиган одам ишлаб чиқаришни энг камида юқори малакали ишчидан кам билмаслиги керак. Ўз меҳнатини бизнинг армиямизга бағишлаган киши ҳарбий ишни Куприндан ва Лев Толстойдан кам билмаслиги керак, акс ҳолда «ҳафтафаҳм» одам бўлиб қолиши ҳеч гап эмас.

Лекин бунга қарамай, деб давом қилади нотиқ, бизнинг адабиётимиз илғор адабиётдир, унинг илғорлиги ғоявий мазмундангина иборат эмас. Бизнинг чет эл нашриётлари билан алоқаларимиз мустаҳкамланиб бормоқда. Ёзувчиларимизнинг китоблари чет элларда нашр қилинмоқда. Бу китоблар ўқилмоқда, кишиларни ўзининг мазмуни билан қизиқтирмоқда, чунки чет мамлакатларда ҳаётимизга, ҳозирги воқелигимизга бўлган қизиқиш жуда каттадир.

Биз, деди нутқининг охирида Михаил Шолохов, кўп нарсалар учун, ва менинг назаримда даставвал ёшларимизга таъсир ўтказиш учун курашишимиз керак. Биз бу ёшларни бегона таъсирлардан қайтаришимиз, енгил бўлмаган давримизда уларни меҳнат ва жасоратга ўргатишимиз лозим. Ёзувчиларимиз олдида бугун ва эрта учун фақатгина шу проблема тургани йўқ. Совет оиласи, янги инсоннинг маънавий қиёфаси, халқимизнинг баҳодирона меҳнати, — буларнинг ҳаммаси бадиий образларда мужассамлантирилишини талаб қилмоқда, буларнинг ҳаммаси биздан тўла қимматли катта асарлар яратишни қатъий талаб қилмоқда.

Мен, деб хитоб қилади Михаил Шолохов, ёзувчи асар ёзаётганида унинг қони жўш уриб туриши тарафдориман, мен у душман ҳақида ёзаётганида нафратдан юзи оқариб кетиши тарафдориман ва мен ёзувчи ўзи севган ва ўзи учун азиз бўлган қаҳрамони билан бирга кулиб туриши ва кўз ёши тўкиши тарафдориман.

Мен ўз меҳнати билан нур сочиб турган кишиларни улар ўз ихтисослари ёки касбларидаги кишилар учунгина нур сочмаётганликларини унутмасликларини илтимос қиламан. Фан, техника, саноат, қишлоқ хўжалигининг «машъаллари» биз, санъат аҳлларига ҳам нур сочиб турибдилар. Бинобарин биз уларга пича ҳавас билан қараймиз, чунки биз ҳали ўз ижодимизда улар эришган нарсаларга эришганимизча йўқ. Лекин улар ёққан ўтнинг нури бизга ҳам тушиб турибди ва бизни ҳам иситиб турибди. Нур сочаётган кишиларга катта, самимий раҳмат!

Латвия Коммунистик партияси Марказий Комитетининг биринчи секретари ўртоқ **А. Я. Пельше** қуйидагиларни айтади: Партия, съезд тасдиқига тақдим этилган КПСС янги Программаси проектида тантанали суратда шуни эълон қиладики, биз яқин 20 йил ичида коммунистик жамиятнинг моддий-техника базасини вужудга келтириш, Совет Иттифоқида ҳар қандай капиталистик мамлакатдагига нисбатан энг юксак турмуш даражаси вужудга келтирилишини таъминлаш учун барча имкониятларга эгамиз.

Латвия республикаси меҳнаткашлари партиянинг Программа проектида баён қилинган буюк планларини ўз ҳаётининг энг муҳим вазифаси деб қабул қилдилар ва бу вазифани бажариш учун бутун кучларини сарф қилишга қатъий бел боғлагандирлар. Барча совет кишилари каби латиш халқи ҳам Коммунистик партиянинг узоқни кўрадиган доно, дадил ва қатъий сиёсатини тамоман қўллаб-қувватламоқда.

Бизнинг партиямиз шахсга сиғинишнинг зарарли оқибатларига қарши, партия ҳаётининг ленинча нормаларини тиклаш ва янада ривожлантириш учун курашиб, жуда катта иш қилди. Партиямизни Ленин йўлидан четга чиқаришга уринган Молотов, Маленков, Каганович ва бошқа бир ҳовуч разил фракциячиларнинг қабиҳ ишлари буюк ғалабаларимизнинг олдида жирканч ва палид бир нарса бўлиб кўринади. Тамомила банкрот бўлган ана шу фракциячилар тарихнинг ахлатхонасига тушиб қолдилар. Ана шу ахлатни партиямиз кўрасидан чиқариб тўкиш одил иш бўлур эди.

Ҳозирги вақтда бизнинг партиямиз ҳар қачонгидан кўра жипс ва монолит бўлиб, ўзининг Марказий Комитети теварагига маҳкам уюшгандир.

Ўртоқ Пельше республика равнақ топганлиги ҳақида, Латвия Ғарбдаги империалистик давлатларнинг аграр қўшоғидан мустақил, озод, яшнаётган индустриал-колхозлашган республикага айланганлиги тўғрисида гапиради. Совет тузуми шароитидаги тинч қурилиш йилларида саноат ишлаб чиқариш ҳажми 12 баравар, машинасозлик ва металл ишлаш ҳажми 80 баравар кўпайди. Бу йил Латвия саноатининг бир ойда ишлаб чиқараётган маҳсулоти урушдан аввалги бутун 1940 йилда чиқарилган маҳсулот миқдорига баравардир. Биз, дейди А. Я. Пельше, XXII съездга шуни билдирамизки, Латвия саноати бу йил Ватанимизга 1963 йилга мўлжалланган миқдорда маҳсулот беради.

Ўртоқ Пельше радиоэлектрон саноатини жадал ривожлантириш ва алоқа воситалари ишлаб чиқаришни кўпайтириш мақсадида республикадаги радиотехника корхоналарини ихтисослаштириш зарур деб ҳисоблайди. Бизнинг фикримизча, радиола ва радиоприёмниклар ишлаб чиқаришни Ригадаги А. С. Попов номли радио заводида марказлаштириш мақсадга мувофиқдир. Телефон аппаратлари ишлаб чиқарадиган ихтисослаштирилган завод қуриш керак. Балиқ овлайдиган флотилиялардан, сузиб юрадиган базалардан, шунингдек портлар, кема ремонти корхоналари ва балиқни қайта ишлаш заводларидан мақсадга мувофиқ фойдаланиш, балиқ овланадиган янги районларни ўзлаштириш ва таъминотни яхшилаш мақсадида Совет Иттифоқи шимолий-ғарбий ҳавзаси балиқ саноати бош бошқармасини тузиш керак бўлади.

Ўртоқ Пельше айтадики, Латвиянинг нисбатан ёш колхоз қишлоқлари муваффақиятли суратда ривожланмоқда. Кейинги беш йил ичида бизда чорвачилик ва деҳқончилик маҳсулотларининг ялпи ҳосили 61 процент кўпайди.

Биз шу билан фахрланамизки, бизнинг республикамизда ҳам техника ва ижодий интеллигенциядан, саноат ва қишлоқ хўжалигининг фидокор меҳнаткашларидан иборат кўп сонли кадрлар ўсиб етишди. 150 мингдан кўпроқ киши, ёки саноатдаги ҳар уч ходимнинг бири мусобақада қатнашмоқда. Латвия қишлоқларида юзларча ва мингларча илғор кишилар—ишлаб чиқариш революционерлари коммунистик меҳнат учун курашиб, ўз новаторликлари билан қишлоқ хўжалик меҳнати унумдорлигини ошириш йўлларини очиб бермоқдалар.

Латвия партия ташкилоти, дейди ўртоқ Пельше, Никита Сергеевич Хрушчев бошчилигидаги ленинчи Марказий Комитетнинг сиёсатини ва амалий фаолиятини тўла ва тамомила маъқуллайди ва қизғин қўллаб-қувватлайди.

КПСС Марказий Комитетининг иттифоқчи республикалар бўйича пропаганда ва агитация бўлимининг мудири ўртоқ **Л. Ф. Ильичев** қуйидагиларни айтди: Бизларнинг ҳаммамиз буюк, тарихий воқеанинг қатнашчиларимиз. Ленинчи партиямизнинг XXII съезди коммунизм тантанаси учун курашда янги, ёрқин, илҳомбахш саҳифа очади. Партиямиз янги Программаси идеяларининг жаҳон тақдирига кўрсатаётган жуда катта революционлаштирувчи таъсирини ҳатто социализм душманлари ҳам тан олишга мажбур бўлмоқда, деди ўртоқ Л. Ф. Ильичев.

Бизнинг партиямиз тарихий тараққиётнинг янги босқичига қадам қўймоқда. Бизнинг партиямиз ўзининг программ стратегик вазифаларини учинчи марта белгилаб олмоқда. Янги Программанинг жуда муҳим хусусияти шундан иборатки, унда коммунизм қуришнинг илмий жиҳатдан асослаб берилган конкрет иш плани биринчи марта ишлаб чиқилди, муддатлар белгиланди, аниқ иқтисодий ҳисоблар қилинди, коммунизм қуриш вазифаларини ҳал этиш йўллари кўрсатиб берилди. Янги Программанинг яратилганлиги Совет Иттифоқи Коммунистик партияси, унинг Марказий Комитети, Марказий Комитетнинг Биринчи секретари Никита Сергеевич Хрушчев бошчилигидаги Президиум ижодий марксча-ленинча тафаккурнинг чинакам маркази эканлигини ёрқин исбот этади.

Ўртоқ Ильичев сўзини давом эттириб айтадики, ижодий марксизмнинг ана шу буюк ҳужжати илмий коммунизмни ривожлантириш назариясида янги бобдир. Худди шунинг учун ҳам, партиямизни қуруқ амалиётчиликда, назарияга етарли баҳо бермасликда айбламоқчи бўлган ревизионистлар ва ҳар қандай шаклдаги догматикларнинг уринишлари шармандали ва кулгилидир. Кўзи очиқ кишиларнинг ҳаммаси партиямиз ижодий марксизм-ленинизм байроғини баланд кўтариб бораётганлигини кўриб турибди.

Шу факт буюк тарихий моҳиятга эгаки, XXII съезд партиянинг кейинги олти йил мобайнидаги фаолияти якунлари тўғрисидаги масала билан КПСС янги Программаси тўғрисидаги масалани узвий жиҳатдан бирга боғлаб қараб чиқмоқда. Партия, унинг ленинчи Марказий Комитети XX съезддан кейин буюк ижодкор назарий ва амалий ишларни қилмаганида, улуғ Ленин партиясига муносиб программани ишлаб чиқиш қийин ва, ҳатто, мумкин ҳам бўлмас эди. Партия ҳаёти ленинча принциплари ва раҳбарликда ленинча методларнинг тикланганлиги ва янада ривожлантирилганлиги партиянинг XX съезддан кейинги даврдаги фаолиятида асосий нарсадир. Эскириб қолган, умри тугаган нарсаларга ва қатъий қуролланган шахсга сиғинишга қарши шафқатсиз кураш олиб бориш натижасида ва шахсга сиғиниш оқибатларини тугатиш соҳасида кўп иш қилинганлиги натижасида, фракциячи антипартиявий группа тор-мор қилинганлиги натижасида ленинча йўл тантана қилди.

Шахсга сиғиниш, дейди Л. Ф. Ильичев, партиянинг ғоявий ҳаёти ва бутун идеология ишида оғир оқибатларга олиб келди. Шундай вазият вужудга келган эдики, партияда фақат бир кишигина назарияга доир ҳамма масалалар юзасидан ўзининг қатъий сўзини айтиш ҳуқуқига эга эди. Шу сабабли, Маркс, Энгельс, Ленин асарларининг аҳамияти объектив равишда камситилганлигига, марксизм-ленинизмнинг у ёки бу қоидаларига ва, ҳатто, бутун-бутун асарларига жуда ҳам субъектив суратда ўзбошимчалик билан баҳо берилганлигига ажабланмаса ҳам бўлар эди. Шахсга сиғиниш идеологияси — ленинизмга ёт идеологиядир. Шахсга сиғиниш

(Давоми учинчи бетда).

МОСКВА. СОВЕТ ИТТИФОҚИ КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИНИНГ XXII СЪЕЗДИ. СУРАТДА: Оренбург областидан келган делегатлар — область партия комитетининг секретари Ф. В. Токарев ва «Рубежанский» совхозининг директори отставкадаги генерал-майор Н. Г. Пономарёв съезд делегати, Тернополь областидаги Сталин номли колхоз звено бошлиғи, икки марта Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Е. А. Долинюк билан суҳбатлашмоқдалар.

П. Ситников фотоси. (ТАСС фотохроникаси).

СОВЕТ ИТТИФОҚИ КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИНИНГ XXII СЪЕЗДИ

КРЕМЛНИНГ СЪЕЗДЛАР САРОЙИДА

(Боши биринчи ва иккинчи бетларда)

идеологияси назарияни практикадан хатарли суратда ажратиб қўйишга олиб келди. Бизда неча ўн йиллар мобайнида сиёсий иқтисод, фалсафа, тарих юзасидан бирор даражада бўлса ҳам муҳим асарлар яратилмаганлиги тасодифий эмас. Шахсга сиғиниш оқибатлари бартараф қилинганидан кейингина назариянинг асосий соҳалари ва партия тарихи бўйича марксча-ленинча асарлар яратишга муваффақ бўлинди.

Ўртоқ Ильичев шахсга сиғиниш даврида турмуш ҳодисаларига янгича назар солиш, янги фактлар устида фикр юритиш, янги хулосалар чиқариш йўлидаги уринишларга олдиндан тайёр муносабатда бўлинганлигига доир мисоллар келтиради. „Ўртоқ Н. С. Хрушчевнинг «Колхоз қишлоғини ривожлантиришнинг актуал вазифалари тўғрисида» деган сарлавҳа остида 1951 йил март ойида «Правда» газетасида босилган мақоласига нисбатан бўлган муносабат шундай мисолларнинг биридир. Мақолада қишлоқ хўжалигини ривожлантиришнинг принципиал жиҳатдан янги қоидалари баён қилинган, колхоз қурилишининг етилган масалалари дадил ва очиқ ўртага қўйилган бўлиб, у гоят инсонпарварлик руҳи билан, колхоз қурилишининг эҳтиёжлари тўғрисида ғамхўрлик қилиш руҳи билан суғорилган эди. Аммо бу мақола Сталинга «ёқмабди». Сталин бу мақолани ўқиб, жуда жаҳли чиқибди. Редакцияга «тузатиш» эълон қилиш таклиф этилган эди. Шундан кейин Марказий Комитет ёпиқ хатининг проекти тайёрланди. Баландпарвоз гаплар билан ва ортиқ даражада ғижиниш руҳида ёзилган бу хатда мақолани тилка-пора қилишга уриниб кўрилди. Ҳаёт эса, асоссиз бўлган ва қаҳр-газаб билан қилинган ана шу ҳукмларни рад этди. 1958 йилда Марказий Комитет «Правда»да эълон қилинган мақола шаънига қўйилган айбни хато деб ҳисоблаб, бекор қилди. Бугун, дейди ўртоқ Ильичев, шу нарсани эсга солиб ўтиш керак бўлиб қолган экан, ҳаётдан ва замон талабларидан келиб чиқадиган ҳар қандай янги ижодий фикр йўлига қай тариқа ғов солинганлигини кўрсатиш учунгина зарур бўлаяпти.

Эндиликда бизнинг партиямизда чинакам ижодий вазият вужудга келтирилди ва Марказий Комитет ҳар қандай кимматли ташаббусни қўллаб-қувватламоқда. Бу ленинча услубнинг, ленинча ишлаш руҳининг худди ўзгинасидир, деб хитоб қилади ўртоқ Ильичев делегатларнинг қарсаклари остида.

Шахсга сиғиниш назария соҳасида аслида, назарий проблемаларни буйруқбозлик йўли билан, маъмурий йўл билан ҳал қилишга уринишдир. Бу → назария соҳасида ҳокимиятни суиистеъмол қилишнинг ҳудди ўзгинасидир.

Шахсга сиғиниш вазиятида, деб таъкидлади ўртоқ Ильичев, назария, ижтимоий фанлар самарали ривожлана олмас эди. Масала шу тахлитда турар эди: назария бундан буён ҳаёт билан бирга бориб, практикага йўлни ёритиб берадими, ёки бир жойда қотиб қоладими? Партия XX съездда масалани марксизм-ленинизмни ижодий тарзда ривожлантириш манфаатларини кўзлаб ҳал этди. Съезднинг новаторлик йўли Молотов, Каганович, Маленков, Шепилов ва бошқалардан иборат антипартиявий группанинг қаттиқ қаршилигига дуч келди. Улар сиёсий, хўжалик масалаларини ҳал этишда ленинча принципларнинг тикланишига қарши чиқиш билангина чекланиб қолмадилар. Улар идеология ва назария проблемаларини ҳал этишда қотиб қолган догматиклар бўлиб чиқдилар. Ижодий марксчамдан чекиниш фракциячи группани ленинча йўлдан партияни чалғитишга авантюристларча уринишга олиб келди.

Партия ҳаётининг ленинча қонунлари, ғоявий кураш олиб бориш қонунлари нима эканлигини билишни истаган кишиларга шуни айта оламизки, дейди нотиқ, партиямизнинг, унинг Марказий Комитетининг. Н. С. Хрушчевнинг антипартиявий группага нисбатан кўрган талабларига назар солинг. Партия ғоявий кураш олиб боришнинг ленинча принципларига амал қилган ҳолда ана шу группани фош қилиб ва ғоявий жиҳатдан тор-мор келтириб, бу группани раҳбарлик лавозимларидан олиб ташлаган бўлса ҳам, уларни партияда қолдирди ва уларга иш берди. Орадан сал вақт ўтиши билан партиянинг XX съезди ишлаб чиққан йўл ленинча йўл эканлигини ва ҳозирда ҳам шундай эканлигини ҳаёт батамом тасдиқлади. Лекин партия фракциячи группа қатнашчиларининг ўз қарашлари ленинизмга хилоф эканлигини эътироф қилиб айтган гапларини эшитмади.

Ўртоқ Ильичев сўзини давом эттириб, қуйидагиларни айтади: Бу ерда сўзга чиққан ўртоқлар каби XXII съезд делегати сифатида менда ҳам шундай савол пайдо бўлди: ғоявий жиҳатдан фош қилиб ташланган ва ташкилий жиҳатдан тор-мор келтирилган антипартиявий группа катнашчилари партиямиз томонидан кўрсатилган олижанобликка муносибми? Йўқ, сира ҳам муносиб эмас. Ленин партияга қарши қаратилган фисқ-фасодва найранг йўлига ўтган, ўз хатоларини тан олмай ўжарлик қилаётган киши партия ва халқ олдида жавобгар бўлмоғи керак.

СОВЕТ ИТТИФОҚИ КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИНИНГ XXII СЪЕЗДИ. Суратда: съезд делегатлари (чапдан ўнгга) Иваново областидаги «Большевик» колхози сабзавотчиси Е. И. Штикова, Киев областидаги Сталин номли колхоз сут соғувчиси М. З. Пильтяй, Киев областидаги «Бучанский» совхозининг сут соғувчиси А. Ф. Шевченко, Киев областидаги Сталин номли колхоз сут соғувчиси Н. Т. Самойленко, Киев областидаги «Радянська Украина» колхозининг звено бошлиғи икки марта Социалистик Меҳнат Қаҳрамони С. Д. Виштак, Киев областидаги Ильич номли колхознинг звено бошлиғи икки марта Социалистик Меҳнат Қаҳрамони О. К. Диптан ва Харьков трактор заводининг мастери Социалистик Меҳнат Қаҳрамони В. И. Чмиль Кремлдаги Съездлар саройида.

А. Стужин фотоси (ТАСС фотохроникаси).

Совет халқи шаҳдам қадамлар билан бир галадабан иккинчи галаба сари олға бормоқда. Бизнинг партиямизда шахсга сиғинишнинг пайдо бўлиши учун имконият туғдирадиган замин йўқ қилинган. Асосий нарса шуки, партия ва халқ раҳбарларининг фаолиятини контроль қилиб турибди. Партия ва халқ раҳбарларга ишонмоқда ва уларга эргашиб бормоқда. Бизнинг партиямиз кейинги йилларда раҳбарларнинг обрўси тўғрисидаги ва шахсга сиғиниш ҳақидаги масала юзасидан ленинча кўрсатмаларга қаттиқ амал қилиб келмоқда. Партия шахсга сиғинишнинг пайдо бўлишига имконият бермаслик учун ҳамма чораларни кўрмоқда. Лекин шунинг билан бирга, партия, партияга чинакам содиқ бўлган ва ўзининг бутун куч ва билимини, бутун тажрибасини халққа, коммунизм ғалабасидан иборат буюк ишга бағишлаётган раҳбарларнинг обрўсини сақлаб келди ва бундан буён ҳам сақлайди.

Л. Ф. Ильичев сўзининг охирида қуйидагиларни айтади: Тарихнинг кескин бурилишларидан ўтиш осон эмас. Улар жуда кўп амалий ишлар ва талай қийинчиликлар олдида олға қараб қилинадиган ҳаракатнинг умумий истиқболларини йўқотиб қўймаслик учун қатъий ирода ва равшан фикрни талаб этади. Улуғ Ленин яратган Совет Иттифоқи Коммунистик партияси сиёсий йўлбошчига хос бўлган бу хислатларга эгадир.

СЪЕЗДНИНГ 24 ОКТЯБРДАГИ КЕЧКИ МАЖЛИСИ

Кечки мажлисда ўртоқ **В. И. Гаганова** раислик қилади. Гана Республикаси конвент Халқ партияси делегациясининг бошлиғи ўртоқ **Эбенезер Цефас Квей** минбарга чиқади.

Мен, деди у, бу ерда, Кремльнинг юрагида қад кўтарган муҳташам бинода мўътабар йиғилишга — Совет Иттифоқи Коммунистик партиясининг XXII съездига мурожаат қилиб сўзлаш имконияти га эга бўлганлигимдан бахтиёрман. 1917 йил революциясидан буён Кремлда жуда катта ички ва халқаро аҳамиятга эга бўлган кўпгина қарорлар қабул қилинди. Ўртоқ Никита Сергеевич Хрушчев бу залда қилган докладларини эътиборга олганда съездингиз қабул қиладиган қарорлар бутун жаҳонга жуда катта таъсир кўрсатажаги аён бўлиб қолади. Мен ва Гана Республикаси делегациясининг аъзолари ҳозирги тарихий кунларда сизлар билан биргаликда фахрланаётганлигимизнинг сабабларидан бири шудир.

Сизнинг партиянгизда, деб сўзини давом эттиради Гана вакили, масалаларнинг ғоят демократик асосда ҳал этилаётганлиги бизда чуқур таассурот қолдирди. Биз ана шу кимматли тажрибанигина эмас, балки Совет Иттифоқи халқларининг Гана Республикаси халқига нисбатан самимий ўртоқлик ва дўстлик туйғуларини ҳам ўзимиз билан бирга ватанимизга олиб кайтамиз. Биз шу нарсага астойдил аминмизки, Гана ва Совет Иттифоқи халқлари ўртасидаги ўсиб бораётган ҳамжиҳатлик ва дўстлик бундан буён ҳам ривожлана боради ва ер юзидаги барча халқлар ўртасида тинчлик ва дўстлик ишига ўз хиссасини қўшади.

Ўртоқ Эбенезер Цефас Квей Гана Республикасининг президенти ва конвент халқ партиясининг бу партия марказий комитетининг бош секретари доктор Кваме Нкрумаининг Н. С. Хрушчевга юборган мактубини топшириди ва бу мактубнинг текстини ўқиб беради.

Мактубда бундай дейилади: «Шонли воқеа — партиянгиз XXII съезди очилиши муносабати билан Сизга, Марказий Комитет аъзоларига ва партиянгизнинг ҳамма аъзоларига шахсан ўз номимдан ва Гана конвент халқ партияси номидан самимий табрик ва энг яхши истаклар йўллайман.

Мен аминманки, партияларимиз ўртасидаги дўстлик халқларимиз бахт-саодати йўлида бундан буён ҳам кучайиб ва мустаҳкамланиб боради.

Съездингизнинг иши СССР халқларининг прогресси ва бахт-саодати манфаатлари йўлида, бутун дунёда тинчликни мустаҳкамлаш ва прогресс манфаатлари йўлида тўла муваффақият билан тугаллансин».

Мали Республикаси Судан иттифоқи партияси сиёсий бюросининг аъзоси. Миллат мажлисининг депутати ўртоқ **Тидъяни Траоре** ўз нутқида қуйидагиларни айтади: Совет Иттифоқи Коммунистик партиясининг XXII съезди тарихга жуда муҳим воқеа бўлиб киради. Ўз фаолиятида чинакам демократизм ва пролетар интернационализми принципларига доим амал қилиб келаётган Коммунистик партиянгига дўст партиялар нинг шу қадар кўп делегацияларини ўз съездига йиғишга қодирдир.

Ҳозирги кунда, деб сўзини давом эттиради нотиқ, улуғ Ленининг буюк режалари амалга оширилаётганлигини завқ билан кўриб турибмиз. Ленин марксизмни бойитди, халқларга анализ қилиш ва билиш методини, ижодкорлик фаолиятига амалий раҳбарлик қилишнинг беқиёс намунасини — марксизм-ленинизмни бағишлади. Совет Иттифоқининг фан ва техника соҳасида эришган муваффақиятлари марксизм-ленинизмнинг тўғрилиги ва ҳаётийлигини ҳамиша исбот қилиб келмоқда.

Бирор эрксевар халқ ўз бўйнидаги кишанларни улоқтириб ташлар экан, мустамлакачилар ҳар сафар «Эҳтиёт бўлинглар! Бунда Москванинг қўли бор, коммунизмнинг қўли бор!» деб дод соладилар. Аммо бу нарса, деб таъкидлайди нотиқ ҳамманинг гулдурос қарсаклари остида, коммунизм озодлик рамзи эканлигидан далолат беради. Бирор ташкилот тенгсизликни тугатишга интилиб, модий бойликларни ҳаққоний тақсимлашни талаб этиб чиққан экан мустамлакачилар ҳар сафар: «Эҳтиёт бўлинглар, бу Москва агентларининг коммунистларнинг иши!» деб айюҳаннос соладилар. Аммо бу нарса коммунизм қардошлик ва инсонни қадрлаш рамзи эканлигидан далолат беради.

Совет Иттифоқининг ташқи сиёсати унинг халқлар ва миллатлар бирдамлиги ҳамда тенглигига қаратилган адолатли ички сиёсатини акс эттиради. Шунинг учун ҳам Совет Иттифоқи социализм лагерининг асосий кучи ва тинчликнинг асосий гарантиясидир.

Ўртоқ Т. Траоре таъкидлаб айтадики, СССР Осиё, Африка ва Лотин Америкаси халқларига бегараз ва самарали ёрдам кўрсатмоқда. Бу халқлар ўзларининг ҳақиқий дўстлари ким эканлигини яхши биладилар, СССР Министрлар Совети Раиси ўртоқ Н. С. Хрушчев томонидан Бирлашган Миллатлар Ташкилоти Бош Ассамблеясининг 15-сессияси муҳокамасига тақдим этилган резолюция уларнинг ёпиқда. Бу резолюцияда мустамлакачилик системасини тамомила тугатиш ва ҳануз мустамлакачилар ҳукмронлиги остида бўлган барча мамлакатларга дарҳол мустақиллик бериш талаб қилинган эди.

КПСС XXII съездининг иши кишининг тантанасига, қўрқув, очлик, қашшоқлик ва таҳқир нималигини билмайдиган, кучли, мағрур кишининг тантанасига хизмат қилади. Жуда катта халқаро аҳамиятга эга бўлган воқеа — КПСС XXII съезди, деди нутқининг охирида Тидъяни Траоре, Совет Иттифоқининг шуҳратига шуҳрат қўшади.

Норвегия Коммунистик партиясининг раиси ўртоқ **Эмиль Левлиен** Норвегия Коммунистик партияси ва унинг Марказий Комитети номидан, Норвегиянинг барча коммунистлари номидан съездни табриклайди.

Мамлакатимизда коммунистларгина эмас, балки социал-демократлар ва буржуа доираларининг вакиллари ҳам, дейди у, партиягизнинг съездини зўр қизиқиш билан кузатиб турибдилар. Бунинг сабаби шундаки, Совет Иттифоқи дунёда ҳал қилувчи кучга айланди, Совет Иттифоқи Коммунистик партияси тараққиёт йўлини, коммунизм йўлини кўрсатиб бермоқда.

Норвегия кўп асрлар мобайнида ўзининг миллий озодлиги ва мустақиллиги учун курашиб келди. Биз кейинги урушда манфур герман фашизмига қарши совет халқи билан бирга курашдик. Бизнинг халқимиз миллий мустақиллик, озодлик ва тинчликни астойдил севади. Шу сабабли, норвеж халқининг катта қисми мамлакатимиз Шимолий Атлантик ҳарбий блокига қўшиб қўйилганлиги муносабати билан ғоят ташвишланмоқда. Ҳозирги кунда Шимолий Атлантик ҳарбий блокини эса Ғарбий Европа «умумий бозори» билан кучайтиришга уринмоқдалар. Қайтадан тикланган ва собиқ гитлерчи генераллар қўмондонлик қилаётган Ғарбий Германия бундесвери мамлакатимизга яна хавф туғдириб турибди.

Норвеж халқи, деб сўзини давом эттиради ўртоқ Э. Левлиен, тинчликнинг қатъий тарафдоридир. Биз, Норвегия коммунистлари тинчлик учун курашни ўзимизнинг асосий вазифамиз деб ҳисоблаймиз. Шунга биноан, биз нинг партиямиз мамлакатдаги барча тинчликсевар кучлар билан биргаликда Норвегияни НАТО ҳарбий блокидан чиқариш учун, мамлакатнинг буюк давлатлар томонидан гарантияланган бетарафлиги учун, қуролсизланиш учун ва Европада қурол-яроғлар чекланган зонани вужудга келтириш учун сабот билан кураш олиб бормоқда.

Биз, Норвегия коммунистлари, дейди нотиқ, совет халқининг буюк меҳнати тўғрисидаги ҳақиқатни меҳнаткаш норвеж халқи онгига сингдириш учун тинмай кураш олиб бора берамиз. Биз рус ва норвеж халқлари ўртасида минг йиллик тарихга эга бўлган традицион тинчликни сақлаб қолиш йўлидаги курашимизни давом эттира берамиз.

Бельгия Компартиясининг раиси ўртоқ **Эрнест Бюрнель** СССРда коммунизм қуриш программасини дунёни тозалайдиган ва миллионларча кишиларга шодлик бағишлайдиган мусаффо шабада деб атайди. У айтадики, коммунистик жамиятнинг юксак инсонпарварлик мақсадлари Бельгиядаги барча гражданларга катта таъсир кўрсатади.

Нотиқ дейдики, съезд коммунизм қуриш программасини муҳокама қилишда қатнашган миллионларча меҳнаткашлар давлат вазифаларини ҳал этишга жалб қилинаётганлигини яққол кўрсатувчи далилдир. Меҳнаткашлар ўз тақдирларини ўзлари белгилаб, олға қараб қилинадиган ҳаракат истиқболларини аниқлаб олган чоқларида кишиларнинг бахтига энг тўла жавоб берадиган энг олижаноб мақсадларни ҳамиша илгари сурадилар ва ўзларининг энг эзгу орзу-тилакларига муносиб бўлган тинчлик сиёсатини ёқлаб чиқадилар.

Бельгия меҳнаткашлари ҳам тинчлик ва қуролсизланишни ёқлаб чиқмоқдалар. Ҳозирги вақтда тинчлик тарафдорлари ҳаракати қатнашчилари корхоналарда меҳнаткашлар ўртасида савол-жавоб ўтказмоқдалар. Бу саволларга жавоб қайтарган кишиларнинг катта кўпчилиги ҳарбий харажатларни анча камайтириш, Германия проблемасини тинч ҳал этиш, ёппасига қуролсизланиш тўғрисида музокаралар олиб бориш кераклигини таъкидламоқдалар.

Ўртоқлар, сизлар жамиятнинг прогресс йўлидан ривожланиб бориши демократиянинг кенгайтирилиши билан чамбарчас боғлиқ эканлигини бутун дунёга амалда исбот қилиб бердингиз, дейди ўртоқ Э. Бюрнель. Бельгия меҳнаткашлари совет демократиясининг равнақ топганлигини Бельгия ҳукуматининг разил антидемократик сиёсатига — турмуш даражасини пасайтириш, солиқларни кўпайтириш, социал эҳтиёжлар учун харажатларни камайтириш, мамлакатнинг кўмир саноатини йўқ қилиш сиёсатига қарама-қарши қилиб қўядилар, албатта. Ишчилар синфи ўтган йилнинг декабрь ойида ва шу йилнинг январь ойида умумий забастовка эълон қилиб, синфий курашни кучайтириб юборди. Ана шу умумий забастовкада бир миллион киши қатнашди. Забастовкачилар ҳукуматнинг молиявий сиёсатига ва қуролланиш учун жуда кўп маблағ сарф қилинаётганлигига қарши чиқдилар. Ана шу забастовка давомида, шунингдек Бельгия мустамлакачилари ёш Конго Республикасига қуролли аггрессия бошлаганига қарши кураш даврида бизнинг партиямиз самарали роль ўйнадики, бу ишчилар синфига маъқул бўлди. Шу сабабли кўплаб ёш ишчилар ҳозир партиямиз сафига кирмоқдалар.

Бельгия Коммунистик партияси, дейди сўзининг охирида Эрнест Бюрнель, келгусидаги синфий жанглар учун съездингиз қарорларидан янги куч-қувват олади.

Уругвай Коммунистик партияси Марказий Комитетининг биринчи секретари ўртоқ **Родней Арисменди** қуйидагиларни айтади: КПСС XX съездидан кейинги беш йилдан кўпроқ вақт ичида амалга оширилган буюк ўзгаришлар тўғрисида фикр юритганингда, бу съезднинг бутун тарихий аҳамиятини тушуниб оласан. 1957 ва 1960 йилларнинг буюк программ ҳужжатлари ва жаҳон коммунистик ҳаракати фаолияти, қўй жиҳатдан, КПСС XX съезди қўйган мустаҳкам пойдеворга асосланади. Шу сабабли биз Албания Меҳнат партияси раҳбарларининг позициясини, социалистик давлатлар системасининг бирлигига путур етказишга қаратилган позициясини шу минбардан туриб қоралаймиз.

Ленин партияси ишчилар синфининг ғалаба қилиши муқаррар эканлигини биринчи бўлиб тасдиқлаб берди, у биринчи бўлиб социализмни воқеликка айлантирди, деди Родней Арисменди. Ҳозирги вақтда бу партия биринчи бўлиб янги коммунистик формация сари йўл очмоқда. Программада ҳозирги кунда жуда катта кучга айланиб кетган миллий озодлик ҳаракати таҳлил этиб берилган. Америка империализми томонидан энг кўп эксплуатация қилинаётган Лотин Америкаси ҳам ана шу процесса қўшилди. Куба революциясидан кейин бизнинг озодлик курашимизда янги босқич бошланди. Халқ жипслашиб, ўз озодлиги учун курашга тайёр турса, нималарга қодир эканлигини Куба кўрсатиб берди.

Уругвай ишчилар синфи ва бутун халқ, деди Уругвай Компартияси Марказий Комитетининг секретари, кейинги беш йил мобайнида ўз талаблари ва ҳуқуқи учун, демократия учун, мустақил ташқи сиёсат ўтказиш учун, социалистик мамлакатлар билан савдо-сотиқ қилиш учун, Куба революциясини ҳимоя қилиш учун кураш олиб борди. Синфий кураш ғоят кескин тус олди. Бутун пролетариат, студентлар, ўқитувчилар, давлат хизматчиларининг айрим табақалари, қишлоқ хўжалик ишчилари забастовка ҳаракатида қатнашдилар. Бу забастовкалар Уругвай пролетариати мустаҳкам бўлиб бораётганлигини, унинг етилганлигини ва мамлакат ҳаётига тобора катта таъсир ўтказаётганлигини кўрсатади. Жанговар программа ва тўғри сиёсий йўлга эга бўлган бизнинг партиямиз, деб сўзини давом эттиради нотиқ, сон жиҳатдан ҳам ўсди. Кейинги беш йил ичида партия аъзоларининг сони тўрт баравар кўпайди. Коммунистик ёшлар ташкилоти ҳам мустаҳкамланди.

Родней Арисменди сўзининг охирида қуйидагиларни айтди: Биз съездингиз тажрибасини орттирган ҳолда мамлакатимизга қайтамиз. Коммунизм программаси проекти XX аср «Интернационал» да қўйланганидек, узил-кесил галаба қозониш асри бўлажагига халқимизнинг ҳам ишончини оширади.

* * *

Залдагилар қардош коммунистик ва ишчи партиялар вакилларининг, чет эллардаги дўстларимизнинг табрик нутқларини давомли ва гулдурос қарсаклар билан кутиб оладилар. Бундай пайтларда инсоният озодлиги ва бахти учун, коммунизм учун курашувчилар кўп миллионли армиясининг мустаҳкам бирлиги, монолит жипслиги жуда яққол ва жуда кучли тарзда намоён бўлади.

Курск областининг Калиновка қишлоғидаги колхозининг раиси ўртоқ **В. В. Грачев** сўзга чиқади. Бизнинг партиямиз, кўп миллатли бутун халқимиз, дейди у, КПСС Программаси проектини хурсанд бўлиб кутиб олдилар. Сиз, азиз Никита Сергеевич, бош бўлган ленинчи Марказий Комитетнинг халққа, халқнинг бахти ва саодати йўлида, ер юзида тинчлик бўлиши учун қилаётган эзгу ва яхши ишларнинг ҳаммаси учун Калиновка колхозчилари номидан чин кўнгилдан ва соф қалбдан астойдил раҳмат айтишга ижозат бергайсиз.

Калиновкаликлар бу йил деҳқончиликни ва чорвачиликни ривожлантиришда яхши натижаларга эришдилар. Кузги буғдойнинг ҳар бир гектаридан 32.6 центнердан, нўхатнинг ҳар бир гектаридан 28 центнердан, хашаки дуккакли экинларнинг ҳар бир гектаридан 25,6 центнердан, маккажўхори донининг ўзидан 60 центнердан ҳосил олдик. Силос учун экилган маккажўхорининг ҳар бир гектаридан сўталари билан бирга 700 центнердан ҳосил олинди. Қанд лавлагининг ҳар бир гектаридан 350 центнердан ҳосил кўтардик. Яроқли ерларнинг ҳар юз гектарига ҳисобланганда шу йилнинг охиригача 550 центнер сут, 130 центнер гўшт етиштирилади.

Биз бундай муваффақиятларга ҳамма колхозчилар сидқидил билан меҳнат қилганликлари туфайли эришдик. Колхозда ишлаб чиқаришнинг ажойиб илғорлари етишиб чиқди. Ўртоқ Грачев юксак меҳнат унумдорлигига эришган механизаторлар, дала меҳнаткашлари ва чорвадорларнинг номларини айтиб берди.

Сут ва гўшт етиштириш планларимиз бажарилаётганлигининг сабаби шуки, биз экин майдонларининг структурасини қайтадан кўриб чиқмоқдамиз, экин майдонларининг структурасини чорва моллар ва паррандаларнинг сонини, давлатга дон сотишни кўпайтиришга мослаб белгиламоқдамиз, ернинг ҳар бир парчасидан мақсадга мувофиқ фойдаланмоқдамиз. Колхозда ерларни ёзда қуруқ шудгор қилиб ташлаб қўйишга аллақачон хотима берилди.

В. В. Грачев давом қилиб айтдики, йўнғичқа экинлари тўғрисида бир-икки сўз тапириб ўтмоқчиман. Ўт-дала системаси тарафдорлари ҳақида қилинган танқидга тўла равишда қўшиламан. Лекин бу танқид «соф» ўт-далачиларга қаратилиши лозим. Булар ўт экиб қўйилган далаларни икки йил ва ҳатто уч йил оборотда қолдириб фойдаланиш тарафдоридирлар ва энг ёмони шуки, катта-катта майдонларни яйлов ҳолида қолдирмоқдалар. Биз Калиновкада бутун экин майдонининг фақат 8 процентига йўнғичқа экмоқдамиз. Йўнғичқани кузги экинлар экилган ерларга эрта баҳорда экиб, келгуси ёзда йўнғичқани икки ўришда гектаридан 55—60 центнер яхши сифатли хашак оламиз.

Шу йил май ойидан бошлаб Калиновка тажриба-намуна хўжаликка айлантирилди. Эндиликда колхоз партия ташкилоти ва мутахассислари олдида дон, маккажўхори, гўшт, сут етиштириш даражаси жиҳатидан Хомутовский районидаги хўжаликларни икки-уч йил ичида Калиновканинг кўрсаткичлари даражасига етказиш вазифаси турибди. Бу — катта ва масъулиятли иш. Лекин биз бутун ғайратимиз ва билимимизни сарфлаб бу мақсадга эришамиз.

Ўртоқ Грачев 1962 йилда ҳосилдорликни кўтариш, меҳнат унумдорлигини ошириш, колхозчиларнинг меҳнатига тўланадиган ҳақни кўпайтириш вазифалари тўғрисида, хўжалик экономикасини янада юксалтириш имкониятлари ҳақида гапирди.

XXII съездни, Сиз, азиз Никита Сергеевични ишонтириб бу юксак минбардан шуни айтишга ижозат бергайсизки, партиянинг янги Программасидан руҳланган Калиновканинг коммунистлари ва барча меҳнаткашлари коммунистик қурилишнинг улуғвор вазифаларини муваффақиятли амалга оширмоқ учун янада кўпроқ ғайрат сарфлаб меҳнат қиладилар.

КПСС Марказий Комитети ҳузуридаги Партия контроли комитетининг раиси ўртоқ **Н. М. Шверник** сўзга чиқади. У дедики, ҳисобот даврида партиямиз халқ хўжалигининг ҳамма тармоқларини тез ўстиришни, фан ва маданиятни яшнатишни, меҳнаткашларнинг фаровонлигини оширишни таъминлади ва халқаро миқёсда Совет Иттифоқининг позициясини тағин ҳам кўпроқ мустаҳкамлади. XX съездан кейин ўтган йиллар партия ва давлат турмушининг В. И. Ленин ишлаб чиққан нормалари ва принциплари чинакам тантана қилган давр бўлди. Бу съезднинг ўзи ҳам бунинг ёркин далилидир. Бу съезд совет жамияти тарихий тараққиётининг янги босқичини — коммунизм қуришни авж олдириш босқичини бошлаб беради. Инсоннинг бахтли ва адолатли турмуш тўғрисидаги — коммунизм тўғрисидаги орзулари Программада биринчи марта ўз ифодасини топди. Бу орзу якин вакт ичида, ҳозирги авлоднинг умри давомида реал воқеликка айланади.

Партиянинг XX съездидан кейин, деб давом қилди ўртоқ Шверник, партия турмушининг ленинча нормаларини тиклаш ва ривожлантириш, шахсга сиғиниш оқибатларини тугатиш ва социалистик қонунчиликни мустаҳкамлаш соҳасида жуда катта иш қилинди. Шу вакт ичида Партия контроли комитети ва маҳаллий партия органлари ўтмишда асоссиз сиёсий айблар билан суд жавобгарлигига тортилган кўп коммунистларнинг, шу жумладан партия ва давлатнинг атоқли арбобларининг партиядан ўчирилганлиги тўғрисидаги нотўғри қарорларини қайта кўриб чиқдилар.

Партия контроли комитети асоссиз ўхум қилинган коммунистларни реабилитация қилиш ишларини олиб бораётган вактда, деди сўнгра Н. М. Шверник, Маленков, Каганович, Молотов томонидан қилинган ўзбошимчалик ва қонунсизликнинг оғир оқибатларига ҳамиша дуч келдик. Ғаразгўйлик ва ишончсизлик вазиятини вужудга келтиришда ташаббусчи бўлганлар, Партияга қарши группа қатнашчилари партия шахсга сиғиниш натижасида туғилган хатоларини тузатишга қаратилган қатъий йўл тутганлигига нима сабабдан шу кадар қаршилик кўрсатганликлари энди жуда равшан бўлиб қолди. Улар ўз айбларини яшириб қолишга ва жавобгарликдан қутулиб қолишга интилдилар.

Шу нарса аниқландики, деди ўртоқ Шверник, съезд аҳлига. Маленков партия ва давлатда раҳбарлик мавқеини эгаллашга интилиб Ежов билан, кейин эса Берия билан тил бириктириб ишлаган ва «ҳушёрлик» кўрсатиш ниқоби остида партия ва совет ходимларини «халқ душманлари» деб айблайдиган сохта ишларни оммавий равишда ташкил этган. Бу соҳада у энг разил йўллардан фойдаланган.

Маленков 1937 йилда Белоруссияга борган вақтида республикада советларга қарши махфий иш олиб бораётган катта ташкилот бор, деган гапларни Ежов билан биргаликда тарқатиб, Белоруссиянинг партия, совет, касаба союз, комсомол кадрларидан ўч олишни ташкил этган. Кадрларга берилган бу зарба Совет давлатини ғарб чегараларида мудофаа қилишда алоҳида роль ўйнаган Белоруссиянинг бутун ижтимоий, сиёсий ва хўжалик ҳаётига оғир таъсир кўрсатди.

Худди ўша йили Маленков ана шундай иғвогарлик методлари билан Арманистонда ҳам партияга содиқ кадрларни тор-мор келтирди. Маленковнинг кўрсатмасига биноан, республика Марказий Комитетининг ва Халқ Комиссарлари Советининг деярли ҳамма раҳбарлари қонунсиз қамоққа олинди. Маленков камоққа олинганлардан ўзи сўроқ қилиб, уларга нисбатан рухсат этилмаган методларни қўлланди.

Маленковнинг Россия Федерациясининг бошқа бир қанча областларига бориши ҳам шундай мудҳиш натижаларга олиб келди. 1949 ва 1952 йилларда Ленинград партия ташкилотига нисбатан партия Устави ва революцион қонунчилик энг кўпол равишда бузилганлиги учун жуда жиддий жавобгарлик Маленковнинг зиммасидадир.

Партияга қарши группанинг бошқа бир қатнашчиси — Хрушчевнинг партия ва совет халқи олдида қилган жиноятлари бундан кам эмас. У, сиёсий айблар билан масъулиятга тортилган кишиларнинг ишларини қонунга хилоф равишда судсиз текширши тартиби ўрнатилсин, деган иғвогарлик таклифини киритган эди. Каганович Иваново, Ярославль областларига ва бошқа областларга бориб, шу областларда ҳам партия нормаларини ва совет қонунларини энг кўпол равишда бузишга йўл қўйди. У, шантаж ва иғволар ишлатиш йўли билан партия ва совет ходимларининг кўпларини қаматтирди. Каганович Йўллар халқ комиссари бўлиб ишлашга ўтганидан кейин темир йўл транспортида ходимларни кўплаб қамоққа олиш бошланди. У, партия-хўжалик активларига ҳамма участкаларда никобланган «халқ душманлари» иш олиб бормоқда деган фикрни маъқуллатишга уринди ва уларни фош қилишни талаб этди. Каганович вақтида темир йўл транспорти ходимлари рўйхатлар бўйича қамоққа олина берди. Унинг ўринбосарлари, темир йўлларнинг деярли ҳамма бошлиқлари, сиёсий бўлимларнинг бошлиқлари ва транспортнинг бошқа раҳбар ходимлари ҳеч бир асоссиз қамоққа олинди. Ҳозирги вақтда улар реабилитация қилинди, лекин буларнинг кўплари ўлиб кетган эди.

Кагановичнинг транспорт раҳбар ходимларидан 83 кишини қамоққа олишни талаб қилиб, Ички ишлар Халқ Комиссарлигига шахсан ёзган 32 та хати ҳозир Партия контроли комиссиясининг қўлида турибди.

Социалистик қонунчилик бузилганлиги учун алоҳида катта айб Молотовнинг зиммасидадир. Молотов узоқ вакт Халқ Комиссарлари Советининг раиси бўлиб ишлаб, ўзи совет қонунларини жуда кўпол равишда поймол қилди. Чунон чи 1937 йилда мамлакатдаги ички вазият мустаҳкам бўлиб, хўжалик ва маданий қурилишда катта муваффақиятлар қўлга киритилиб турган ва совет жамиятининг маънавий-сиёсий бирлиги мустаҳкамланган бир вақтда, Молотов «халқ душманлари» билан курашишни кучайтириш зарурлигини «назарий» жиҳатдан асослаб берди ва оммавий репрессияларни ўтказишда ўзи шахсан қатнашди. Одамларни рўйхатлар бўйича ўхум қилиш сингари қонунга қарши метод Молотов вақтида жорий қилинганлигини ҳужжатлар кўрсатиб турибди.

Молотовнинг рухсати ва буйруғи билан қамоққа олинганлар орасида кекса коммунистлар, кўзга кўринган раҳбар ходимлар, фан ва маданиятнинг танилган арбоблари кўп. Эндиликда улар тўла равишда реабилитация қилинди.

Ўртоқ Шверник Молотовнинг одамлар тақдирига нисбатан ваҳшиёна ишлар қилганлигини кўрсатувчи мисоллардан бирини айтиб берди. Ташқи ишлар министрлигида ишлаб турган профессорлардан бири 1937 йилда Молотовга Халқ Комиссарлари Советининг раиси сифатида мурожаат қилган. Ўша профессор Молотовга ҳат бериб, менинг отам англашилмовчилик сабабли қамоққа олинган бўлса керак, деб ёзган ва отасининг тақдирига аралашишни ундан илтимос қилган. Молотов бу инсоний илтимосни текширдирлар ўрнига, профессорнинг хатига бундай резолюция қўйган: «Ежовга. Бу профессор Ички ишлар министрлиги кўлига тушмасдан ҳали ҳам Ташқи ишлар министрлигида ишлаб турибдими?» Шундан сўнг ҳат автори қонунсиз равишда қамоққа олинган.

Маленков, Каганович, Молотов жуда оғир жиноятлар қилганликлари ва ўзларининг партияга қарши жиноий ҳаракатлари билан партиямизга, Совет давлатига, совет халқига катта зарар етказганликлари, дейди ўртоқ Шверник, жуда кўп ҳужжатлар асосида аслo рад қилиб бўлмайдиган даражада аниқланди. Улар коммунист деган юксак номга доғ туширдилар ва партиямиз сафларида қолишлари мумкин эмас.

(Давоми тўртинчи бетда)

СОВЕТ ИТТИФОҚИ КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИНИНГ XXII СЪЕЗДИ

КРЕМЛНИНГ СЪЕЗДЛАР САРОЙИДА

(Боши 1-, 2- ва 3-бетларда)

Ўртоқ Шверник сўнгра партиянинг кейинги йилларда қилган ишларига тўхталди. XX съезднинг самарали таъсири остида партия ташкилотларининг ҳаётида рўй берган ўзгаришларни кўрганингда, дейди ўртоқ Шверник, қалбинг катта шодликка тўлади. Партия ички демократияси ҳамма жойда кенг авж олиб кетди. Партия турмушининг ленинча нормалари тикланганлиги, тарбиявий ишда ишонтириш методи асосий методга айлантирилганлиги, партия коллективининг таъсири кучайганлиги, партия аъзоларининг онглилиги ўсганлиги шундай аҳволни таъминладики, эндиликда партиядан ўчириш сингари энг охирги жазолаш чораларини қўлланиш зарурияти тобора камаймоқда. XX съезддан кейин ўтган беш йил ичида партиядан ўчирилган кишиларнинг сони съезддан олдинги беш йил ичидагига қараганда икки баравардан зиёдроқ камайди. Коммунистларнинг шахсий ишларини текширишнинг партия Уставида белгиланган тартиби тўла равишда тикланди.

Ҳисобот даврида Партия контроли комитети маҳаллий партия органларининг партиядан ўчириш ва партиявий жазо бериш тўғрисидаги қарорлари ҳақида коммунистлардан тушган 70 мингдан кўпроқ шикоят аризаларни кўриб чиқди. 15 мингдан кўпроқ киши партияда қолдирилди. Булар орасида ўтмишда асоссиз сиёсий айблар билан партиядан ўчирилган коммунистлар кўп. XXII съездга хурсанд бўлиб шуни айтиш кераккки, дейди ўртоқ Шверник, коммунистларни сиёсий айблар билан партиявий жавобгарликка тортиш тўғрисидаги ишлар кейинги йилларда Партия контроли комитетига тушаётгани йўқ. Бу нарса партиямиз сафларининг бирлигини, партия турмушининг ленинча нормалари тантана қилганлигини кўрсатади.

Н. М. Шверник ўз нутқининг бир қисмини партия ташкилотларининг амалий иши масалаларига бағишлади. У давлат интизомига риоя қилиш, планлар ва топшириқларни пухта бажариш учун коммунистларга нисбатан талабчанликни ошириш зарурлиги ҳақида гапирди. Кенг жамоатчилик иштироки билан ташкил этиладиган партиявий контроль исрофгарчилик, хўжасизлик, маҳаллийчилик йўлини тўсувчи катта ғов бўлиб қолиши лозим. Меҳнаткашларнинг хатларига ҳамиша эътибор бериш керак, танқидни бўғувчиларга кескин зарба берилиши лозим.

Ўртоқ Хрущевнинг Марказий Комитетнинг иши тўғрисидаги ва КПСС Программаси тўғрисидаги докладларида, деб давом қилди Н. М. Шверник, ижтимоий тараққиётнинг жуда мураккаб масалалари чуқур илмий равишда ва айни вақтда содда, ёрқин ва тушунарли қилиб ёритиб берилди ва келажакда қилинадиган ишлар кўрсатиб ўтилди. Съезд томонидан муҳокама қилинаётган партия Программасининг ҳар бир сатри революцион назариямизнинг ғоят ҳаққонийлигини коммунистлар олиб бораётган кураш ишчилар синфининг, одамлар катта кўпчилигининг туб манфаатлари учун олиб борилаётган кураш эканлигини кўрсатиб турибди. Бу шак-шубҳасиз ҳақиқат жуда кенг омманинг онгига тобора кўпроқ сингиб бормоқда ва ўзининг жозибадорлик кучи жиҳатидан марксизм-ленинизм идеялари билан тенглаша оладиган бошқа идеялар жаҳонда йўқ.

Коммунизм бузмайди, балки яратади, коммунизм учун курашаётган кишилар ер юзида чинакам бахтли турмуш қурмоқ учун инсонга лозим бўлган ҳамма нарсаларни вужудга келтиришни ўз олдига вазифа қилиб қўйган кишилардир. Бу мақсадни рўёбга чиқармоқ учун коммунистларга уруш керак эмас, балки тинчлик керак. Шу сабабли, дейди Н. М. Шверник, бизнинг биринчи коммунистимиз — партия Марказий Комитетининг секретари ва Совет ҳукуматининг бошлиғи, қадрдонимиз Никита Сергеевич тинчликни шу қадар зўр ғайрат ва эҳтирос билан ҳимоя қилмоқда ва тинчлик учун курашмоқда!

Биринчи социализм мамлакати янги парвоз қилмоқ, коммунизмга парвоз қилмоқ учун ўзининг қудратли қанотларини кенг ёймоқда! Коммунизм учун, бутун инсониятнинг ёркин келажаги учун курашиш ва меҳнат қилишдан кўра каттароқ бахт биз, коммунистлар учун йўқ ва бўлиши мумкин эмас.

КПСС Марказий Комитети Халқаро бўлимининг мудири ўртоқ **Б. Н. Пономарев** сўзга чиқади. Янги Программанинг проекти, ўртоқ Н. С. Хрущевнинг Марказий Комитет ҳисоботи ва Программа тўғрисидаги докладлари, дейди нотиқ, коммунистик қурилишнинг туб масалалари, энг муҳим халқаро проблемалар чуқур ва революцион дадиллик билан ишлаб чиқилганлиги жиҳатидан, ўзининг ёрқин формаси ва назарий қуввати жиҳатидан ижодий марксизм-ленинизмнинг зўр намунасидир, дунёни ўзгартирувчи революцион назарияни ривожлантиришда янги босқичдир ва жаҳонда биринчи коммунистик жамият қуришнинг улуғвор планидир.

Асрлар ўтар, лекин келажак авлод коммунизмнинг улуғвор ва олижаноб белгиларини кўрсатиб берган ва бутун инсониятга ажойиб истиқбол очиб берган Программани қабул қилган КПСС XXII съезди тўғрисида миннатдорчилик ҳисларини изҳор қилиб гапирадиган бўлиб қолади.

Нотиқ КПСС XX съездининг партия ва совет халқи якдиллик билан қувватлаган қарорларини амалга ошириш соҳасида Марказий Комитет жуда катта самарали ишлар қилганлигини эслатиб ўтади. Партияга қарши Молотов, Каганович, Маленков, Ворошилов, Булганин, Сабуров, Первухин ва уларга қўшилган Шепилов группасигина Марказий Комитет тадбирларига тиш-тирноғи билан қарши чиқди. Партия ўзининг кенг, ёруғ ленинча йўлидан бориши керакми, ёки партияга ва халққа кўп ташвиш ва кулфатлар келтирган хатолар ва нуқсонлардан иборат бўлган эски йўлга қайтиши керакми, деган масала — партия йўли масаласи партияга қарши фракциячи группа билан курашда ҳал қилинди. Партия йўлининг туб масалалари устида, шу жумладан идеология масалалари устида ҳам кураш борди. Ўртоқ Пономарев эслатиб ўтдики, партия XX съездидан кейин Марказий Комитет Президиумининг мажлисида Молотов, Каганович, янги, ленинизм талабларига жавоб берадиган партия тарихи дарслиги тузиш идеясининг ўзига қарши жон-жаҳдлари билан, оғиз кўпиртириб гапирдилар. Бу билан улар илгари қилинган, шу жумладан 1937-1938 йилларда қилинган ҳаракатларни тўғри деб, XX съезд қарорларига хилоф равишда тасдиқлатиб олишга уриндилар. Улар коммунистларни тарбиялаш ишларининг ҳаммасини бундан буён ҳам шахсга сиғиниш руҳи билан суғорилган «Қисқа курс» асосида олиб борилишига интилдилар. Гарчи улар Президиум мажлисида зарбага учратилган бўлсалар ҳам, лекин ўз йўлларини барибир давом эттиравердилар. Партияга қарши бўлган группа очиқ майдонга чиқишдан сал вақт олдин, 1957 йилнинг апрелида Молотов «Қисқа курс»ни матбуот саҳифаларида мақтаб ёзди ва шахсга сиғинишнинг зарарли оқибатлари тўғрисида бир оғиз ҳам гапирмади. Яна бунинг устига у, Сталин шахсига сиғиниш даврида йўл қўйилган хатолар ва қонунсизликларни оқламоқ учун алоҳида «назарий» база яратишга уринди. Лекин партия, унинг Марказий Комитети: йўқ, бундай бўлмаслиги керак ва энди асло бундай бўлмайди, деб қатъий қилиб айтдилар.

Ҳозир ҳам, деб давом қилди Б. Н. Пономарев, партия Марказий Комитети олға боришнинг узоқ йилларга мўлжалланган йўлини белгилаб, Никита Сергеевич Хрущевнинг ташаббуси билан партиямиз ва совет жамияти турмушининг ҳамма соҳаларида ленинча нормаларга қаттиқ риоя қилиш ва бу нормаларни ривожлантириш чоралари системасини ишлаб чиқди. Программанинг «Партия» деган қисми партия ички ва социалистик демократиясининг чинакам хартиясидир.

Ленинча ташкилий принциплар, деди ўртоқ Пономарев, партиянинг ҳамма аъзолари ўз ҳаракатлари учун жавоб беришларини талаб қилади, шу сабабли фракциячи группанинг қатнашчилари шахсга сиғиниш даврида ҳам, шунингдек партиянинг XX съездидан кейинги даврда ҳам партияга қарши ишлари учун партия олдида жавоб беришлари лозим. Софдил коммунистларга нисбатан шармандаларча ва ғайри қонуний равишда қилган ҳаракатларининг ҳаммаси учун Маленков, Молотов, Каганович алоҳида жавобгардир. Буларга ленинчи партиямиз сафларида ўрин йўқ.

Программада ишлаб чиқилган яхлит, ички бирлик билан мустаҳкам боғланган идеялар системаси, деди сўнгра делегат, марксизм-ленинизмни ривожлантиришдаги янги, олий босқичдир, марксизм-ленинизмнинг назария ҳаракатга қўлланма бўлиши лозим, деган талабларининг ифодасидир.

Коммунизм ва уни қуриш йўллари Программада батафсил кўрсатиб ўтилди, бу эса жуда муҳим принципиал назарий ва амалий аҳамиятга эгадир. Бу йўлнинг моҳияти шундан иборатки, коммунизм энг мукаммал ва адолатли социал тузумгина бўлиб қолмасдан, шу билан бирга ишлаб чиқарувчи кучлар, фан, техника, маданият ва инсоннинг маънавий фазилатлари энг юксак даражада равнақ топган тузум ҳамдир.

Программа антикоммунизмга қақшатқич зарба беради, бутун тинчликсевар инсониятни ўз кучини жипслаштиришга ва актив кураш олиб бориб, урушнинг йўлига ғов солишга чақиради.

Программамизни амалда рўёбга чиқаришда қўйилган ҳар бир қадам, дейди нотиқ, империалистик системанинг негизларини емирувчи фактордирки, бу фактор доимо амал қилиб туради ва муттасил кучая боради. Бу тарихнинг шундай бир катта болғасидирки, бу болға икки системанинг тинч мусобақасида жаҳон капитализм заминига янгидан-янги зарбалар етказа беради.

Партия турмушининг ленинча принциплари тантана қилганлиги, деди нотиқ, халқаро коммунистик ҳаракатнинг мустаҳкамланишига олиб келди. XX съезддан кейин қардош партиялар оиласига яна 12 та компартия қўшилди, коммунистлар халқаро армиясининг умумий сони эса яна кўпайиб, уларнинг сафига 7 миллион киши қўшилди.

Маркс ва Энгельс ҳаёт чоғида жаҳонда ҳаммаси бўлиб 300 коммунист бор эди. Эндиликда Европада, Осиёда, Америкада, Австралияда ва Океанияда коммунистик партиялар иш олиб бормаётган битта ҳам мамлакат йўқ. Жафокаш Африкада компартиялар тобора кўпаймоқда. Бутун дунёдаги коммунистларнинг умумий сони қарийб 40 миллион кишига етди. Тарихда биринчи марта коммунистик ҳаракат ҳақиқатан жаҳоншумул ҳаракат бўлиб қолди.

Ленин пролетар интернационализми руҳида тарбиялаб етиштирган Совет Иттифоқи Коммунистик партияси коммунистлар халқаро армиясининг жипслигини мустаҳкамлаш тўғрисида ҳамиша ғамхўрлик қилиб келди ва ғамхўрлик қилмоқда. 1957 ва 1960 йилларда Москвада ўтказилган кенгашлар ҳамда шу кенгашларда ишлаб чиқилган Декларация ва Баёнот коммунистлар улуғ армиясини мустаҳкамлашда ва жипслаштиришда жуда катта роль ўйнади.

Фақат битта партиянинг — Албания Меҳнат партиясининг раҳбарларигина, деди нотиқ, кейинги вақтларда партиямиз сиёсатига қарши, бутун халқаро коммунистик ҳаракатга ва улар ишлаб чиққан ҳужжатларга қарши шармандали курашни авж олдириб юбордилар. Шу партиянинг раҳбарлари XX съезднинг халқаро коммунистик ҳаракат тўла маъқуллаган ва жуда яхши натижалар берган йўлига қарши чиқмоқдалар, пролетар интернационализми принципларига қарши чиқмоқдалар; улар социалистик лагернинг жипслигига путур етказмоқдалар. Улар халқаро коммунистик ҳаракат қоралаган, марксчи-ленинчи партиялар сафларида йўл қўйилиши мумкин бўлмаган методларни ўз ишларида қўлланмоқдалар.

Улар фақат бизгина империализмга қарши кескин курашмоқдамиз, деган дабдабали догматик гаплар айтишдан иш бошлаб, тез орада ревизионизм позициясига думалаб кетдилар. Декларациянинг ва Баёнотнинг асосий қоидаларидан амалда воз кечиб, ўзларининг тор миллатчилик қарашларини коммунистик партияларнинг умумий қарашларига қарама-қарши қилиб қўйдилар.

Албания раҳбарлари кескин бурилиб, бизнинг партиямизга қарши курашни кучайтирмоқдалар ва бу курашда энг пастарин усулларни ишлатмоқдалар. Аммо КПСС ва Совет Иттифоқи, коммунистларнинг халқаро армияси империализмга қарши курашнинг асосий кучи эканлиги ҳаммага маълум.

Албания раҳбарларининг биз бирдан-бир ҳақиқий марксчилармиз, деб даъво қилаётганликлари кулгили бир нарсадир, дейди нотиқ. Ҳаддидан ошган кишиларгина ўзларини ленинчи партиямизга ва бутун халқаро коммунистик ҳаракатга устозлар қилиб кўрсатишга уриниши мумкин. Уларнинг устоз бўлишига, халқ ибораси билан айтганда, ҳали кўп қовун пишиғи бор.

Ҳозирги вақтда партиянинг, партия Марказий Комитетининг обрўйи ҳар қачонгидан ҳам катта. Ленин партиясининг улуғ обрўйига ҳеч ким ҳеч қачон путур етказа олмайди, ёки бу обрўйни зарарча пасайтира олмайди.

XXII съезд жаҳон жамоатчилигининг диққат марказида турибди. Программамизнинг идеялари ҳамма мамлакатларга кенг ёйилмоқда. Бундай зўр жозибали кучга эга бўлган, жаҳон меҳнаткашларининг ақли ва қалбига шу қадар зўр таъсир ўтказаётган ҳужжат тарихда бўлган эмас.

Бизнинг партиямиз қўйилган вазифаларнинг тўғрилигига ва реаллигига беҳиҳоя ишонган ҳолда, совет халқи олдидаги, бутун инсоният олдидаги ўз масъулиятини тўла англаган ҳолда янги Программани қабул қилди. Бу Программани бутун партия, бутун совет халқи чин қалбдан ва чин кўнгилдан қабул қилди. Мана шунинг ўзи Программанинг йигирма йил ичида бажарилишини, бизнинг мамлакатимизда коммунизм албатта қурилишини таъминлайдиган бирдан-бир гаровдир.

КПСС Свердловск обкомининг биринчи секретари ўртоқ **А. П. Кириленко** дедики, ер юзида янги, энг адолатли коммунистик жамият қуришда бевосита қатнашиш улуғ бахтдир. Ўз халқига озодлик ва бахтиёрлик келтиришни жон-дили билан истаган революционерларнинг жуда кўп авлодларининг, ҳамма замонлар ва даврлардаги энг яхши кишиларнинг асрий орзуси, деди ўртоқ Кириленко, эндиликда реал воқеликка айланмоқда. Янги дунёнинг пионерлари бўлган совет кишилари шонли Коммунистик партия раҳбарлигида мамлакатимизни социализм тантанасига, Никита Сергеевич Хрущевнинг образли сўзи билан айтганда, старт майдончасига олиб келдиларки, бизнинг Ватанимиз шу майдончадан янги юксакликларга, Тинчлик, Озодлик, Тенглик ва ҳамма халқлар учун Бахт-саодат вужудга келтириш йўлида янги ишлар қилишга интилмоқда.

Ўртоқ Кириленко партия XX съездининг сиёсий йўли ғалаба қилганлиги ҳақида гапирди. Бу сиёсий йўл шахсга сиғинишни қатъиян қоралади, партия турмушининг ленинча нормаларини ва коллектив раҳбарлик принципларини тиклади. Маленков, Молотов, Каганович, Ворошилов, Булганин, Первухин, Сабуров, Шепиловнинг партияга қарши фракциячи группаси бу йўлга шиддатли қаршилик кўрсатди. Бу группа партияни Ленин йўлидан тойдиришга ва шахсга сиғиниш авж олган даврдаги эски тартибларни сақлаб қолишга, революцион қонунчиликни қўпол равишда бузганликлари учун жавобгарликдан қутулиб қолишга интилди. Ленин партияси сафларида Маленковга, Кагановичга, шунингдек партияга қарши группанинг ғоявий илҳомчиси Молотовга, ҳеч шубҳасиз, ўрин йўқ, деб бир қанча ўртоқларнинг съездда қилган таклифларига нотиқ тўла равишда қўшилди.

А. П. Кириленко, қардош коммунистик ва ишчи партияларнинг КПССнинг тарихий XX съездига юксак баҳо берганликларини ва партиямиз ленинча йўлининг ғалабаси учун фидокорона курашганлигини эслатиб ўтди. Нотиқ, Албания Меҳнат партияси раҳбарларининг бузғунчилик ҳаракати муқаррар барбод бўлади, деб ишонч билдирди. Уларнинг КПССнинг шаънига ва обрўйига доғ туширамиз, деб қилаётган разилона уринишлари беҳуда уринишлардир! деди ўртоқ Кириленко. КПСС бутун халқаро коммунистик ва ишчилар ҳаракатининг таянчи ва содиқ дўсти бўлиб келди, ҳозир ҳам шундай ва бундан буён ҳам шундай бўлиб қолади. Жаҳондаги коммунистик ва ишчи партиялар кўп миллионли сафларининг пўлат бирлигини буза оладиган куч дунёда йўқ!

Партиянинг XXII съезди, деб давом қилди ўртоқ Кириленко, бутун жаҳон тарихига инсоният жамияти тараққиётида янги давр очган съезд бўлиб абадий киради. Совет халқининг партиямизнинг бутун халқаро коммунистик ва ишчилар ҳаракатининг жамики тарихий тажрибасини умумлаштирган ва съездда муҳокама қилинаётган КПСС янги Программасининг проекти инсоният ақл-заковатининг чўққисидир ва абадий ривожланиб бораётган марксизм-ленинизм таълимотининг тантанасидир.

«Коммунизмнинг улуғвор биноси совет халқининг — ишчилар синфи, деҳқонлар, зиёлиларнинг зўр бериб меҳнат қилиши билан бунёдга келтирилади. Уларнинг меҳнати қанчалик муваффақиятли бўлса, улуғ мақсаднинг — коммунистик жамият қуриш мақсадининг рўёбга чиқиши шунчалик яқинлашади». КПСС Программасида айтилган бу сўзлар Урал меҳнаткашларининг қалбидан чуқур жой олди. Свердловск областининг меҳнаткашлари коммунизм қуриш улуғ ишига ўзларининг муносиб ҳиссаларини қўшиш истаги билан тўлиб-тошиб зўр ишлар қилмоқдалар.

Ўртоқ Кириленко Ўрта Урал саноати социалистик давлатимиз иқтисодий ва мудофаа қувватининг забардаст қалъаси эканлигини айтиб, дедики, бу саноат коммунизмнинг моддий техника базасини вужудга келтиришда катта роль ўйнаши керак. Ҳозирги вақтда Свердловск области Совет Иттифоқининг барча иқтисодий районларига ва жаҳоннинг 50 мамлакатига ўзининг саноат маҳсулотини юбориб турибди.

Дастлабки режаларга қараганда, областда 1980 йилга бориб машинасозлик маҳсулотининг ҳажми тахминан 8 баравар, чўян, пўлат, прокат, трубалар, алюминий ва хом ашё тарикасидаги мис ишлаб чиқариш икки-уч баравар кўпаяди. Бу планлар, деди ўртоқ Кириленко, албатта, муваффақиятли бажарилади, биз бунга аминмиз. Буни етти йиллик планнинг тез суръатлар билан бажарилаётганлиги яққол кўрсатиб турибди. Область меҳнаткашлари етти йиллик планни ишлаб чиқариш ва меҳнат унумдорлиги даражаси жиҳатидан қўшимча капитал маблағлар сарфламай беш йил ичида бажариш мажбуриятини олдилар. Бу мажбурият муваффақиятли бажарилмоқда. Етти йилликнинг ўтган йиллари ичида пландан ташқари бир неча юз миллион сўмлик маҳсулот берилди.

Ўртоқ Кириленко область партия ташкилоти саноатга ва қурилишга раҳбарлик қилишда кўпгина камчиликларга йўл қўйганлигини айтиб, жумладан шуни кўрсатиб ўтдики, саноатнинг бир қанча тармоқларида техника ва технология даражаси ҳали ҳам паст, оғир қўл ишларининг ҳажми кўп, техника-иқтисодий кўрсаткичлар қониқарли эмас. Ишлаб чиқаришни механизациялаш ва автоматлаштириш суръатлари ҳали ҳам асло етарли эмас.

Свердловск области, дейди ўртоқ Кириленко, ривожланган саноат билан бир қаторда анча йирик қишлоқ хўжалигига, айниқса чорвачиликка ҳам эга. Бу йил экин майдонларининг структурасини ўзгартириш йўли билан дон экилаётган майдонлар 100 минг гектар кенгайтирилди, дуккакли экинлар ва арпа экилган майдонлар қарийб икки баравар кўпайтирилди. Доннинг ялпи ҳосили ўтган йилдагига нисбатан 15 процент кўпайди. Бироқ, қишлоқ хўжалик маҳсулотларини етиштириш даражаси бизда ҳали ҳам паст эканлигини ва аҳолининг ўсиб бораётган талабларига жавоб бермаётганлигини англаймиз. Область қишлоқ хўжалик меҳнаткашлари индустриал Уралнинг муваффақиятларини қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришининг ҳамма тармоқларини ривожлантиришдаги муваффақиятлар билан кўпайтирмоқ учун тағин ҳам кўпроқ ғайрат ва матонат билан ишлашга зўр бериб интилмоқдалар.

Ўртоқ Кириленко ўз нутқининг охирида уқтириб айтдики, Ўрта Уралнинг коммунистлари ва барча меҳнаткашлари Никита Сергеевич Хрущев бошчилигидаги КПСС Марказий Комитетининг жўшқин фаолиятини якдиллик билан маъқуллайдилар ва партиянинг янги Программасини, бахтиёрлик ва тараққиёт Программасини қизғин табриклайдилар. Бу Программани ўз ҳаётларининг бош мақсади деб қабул қиладилар.

КПСС Москва область комитетининг биринчи секретари ўртоқ **Г. Г. Абрамовга** сўз берилади. Ўртоқ Н. С. Хрущевнинг докладлари, дейди у, замонамизнинг жуда катта ҳужжатларидир. Бу докладларда ҳозирги давр ленинча доҳишмандлик ва зийраклик билан чуқур анализ қилиб берилди, босиб ўтилган йўл ғоят равшан кўрсатиб берилди, халқаро коммунистик ва ишчилар ҳаракатининг тажрибаси умумлаштирилди, коммунизм қуришнинг конкрет йўллари илмий жиҳатдан асосланди.

Бизнинг мамлакатимиз тарихий XX съезддан кейин экономика, фан, техника, маданиятни ривожлантиришда ажойиб муваффақиятларга эришди. Ватанимизнинг халқаро миқёсдаги обрўйи ҳар қачонгидан кўра баланд даражага кўтарилди. Совет халқи партия раҳбарлигида қўриқ ерларни ўзлаштириш ва жаҳонда энг кучли электростанциялар қуриш ишида, космосни ўзлаштиришда ва атом энергиясидан тинч мақсадларда фойдаланишда ажойиб ғалабаларни қўлга киритди. Шу вақт ичида ҳаётимизнинг ҳамма томонларини демократлаштиришда, ижтимоий муносабатларда нақадар ажойиб ўзгаришлар рўй берди!

Москва областининг коммунистлари ва барча меҳнаткашлари, дейди ўртоқ Абрамов, Марказий Комитетга, шахсан Н. С. Хрущевга шахсга сиғинишнинг оғир юкини партиямиз елкасидан олиб ташлаганликлари учун астойдил миннатдорчилик изҳор қиладилар. Москва область ташкилотининг коммунистлари ўз йиғилишларида Марказий Комитетнинг партияга қарши фракционер-догматиклар группасини фош қилганлигини якдиллик билан маъқулладилар. Бу группа партиямизнинг ленинча бош йўлига қарши чиқди. Партияга қарши группа раҳбарлари — Молотов, Маленков, Кагановичнинг қилган ишлари партия аъзоси деган номга асло муносиб эмас, деди ўртоқ Абрамов.

Москва областининг коммунистлари ва барча меҳнаткашлари, деб давом қилди нотиқ, КПСС янги Программасининг проектини батамом ва тўла равишда маъқуллайдилар, бу Программада белгиланган улуғ режаларни Марказий Комитет раҳбарлигида амалга оширишга ўзларининг қаттиқ бел боғлаганликларини билдирадилар.

XXII съездга тайёргарлик сиёсий ғайратни ва меҳнат активлигини шу дамгача мисли кўрилмаган даражада юксалтириб юборди, дейди нотиқ. — Коммунистик меҳнат учун мусобақа тағин ҳам кенг авж олди. Москва областида коммунистик меҳнат зарбдори ва коллективи деган ном олиш учун бўлаётган мусобақада 600 мингдан кўпроқ меҳнаткаш қатнашмоқда. «Новаторнинг бугунги марраси — коллективнинг эртанги марраси» деган ажойиб ташаббус кенг ёйилди.

Область корхоналарининг меҳнаткашлари съезд олди мажбуриятларини муваффақият билан бажардилар. Саноат тўққиз ойлик планни муддатидан олдин адо қилди. Область саноати ялпи маҳсулот чиқариш даражаси жиҳатидан 1963 йилнинг маррасига етиб олди, яъни етти йиллик план топшириқларини бажаришда икки йил олдинда бормоқда. Меҳнат унумдорлигини ошириш топшириғини бажаришда бир йилу тўққиз ой олдинда бормоқда.

Г. Г. Абрамов айтдики, область қишлоқ хўжалик меҳнаткашлари ҳам бирмунча муваффақиятларга эришдилар. Колхозлар ва совхозлар давлатга дон сотиш планини бажардилар ва ўзларини уруғлик билан тўла таъминлаб қўйдилар. Ўтган йилдагига нисбатан картошка 90 минг тоннадан зиёдроқ ва сабзавот 40 минг тонна кўп топширилди. Бу маҳсулотларни топшириш давом этмоқда. Сўнгра нотиқ областда ердан фойдаланишни яхшилаш ва қишлоқ хўжалик маҳсулоти етиштиришни кўпайтириш учун кўрилаётган чоралар ҳақида гапирди.

Пировардида ўртоқ Абрамов XXII съездни ишонтириб айтдики, Москва область партия ташкилоти, областнинг ҳамма меҳнаткашлари содиқ ленинчи Никита Сергеевич Хрущев бошчилигидаги партия Марказий Комитети теварагида тағин ҳам маҳкамроқ жипслашадилар, партия Программасини ва XXII съезд қарорларини амалга оширмоқ учун ўзларининг куч ва ғайратларини аямайдилар, мамлакатимизда коммунизм қуриш ишига ўзларининг муносиб ҳиссаларини қўшадилар.

Съезднинг эндиги мажлиси 25 октябрда бўлади. (ТАСС).

ЖОНАЖОН ПАРТИЯМИЗ СЪЕЗДИГА МЕҲНАТ СОВҒАЛАРИ

Ўтган йилдан бир ой илгари

Пойариқ районидаги Сталин номли колхоз аъзолари давлатга 1.910 тонна аъло сифатли пахта топшириб, йиллик планни бу йил ўтган йилдагидан бир ой илгари бажардилар. Пахтани қоп-қанорсиз ташишдек янги тежамли метод жорий қилинди. Терилган пахтанинг 80 проценти автоприцепларда ташилди.

Қишлоқ меҳнаткашлари партия XXII съезди шарафига Ватанга яна 700 тонна «оқ олтин» сотиш мажбуриятини олдилар.

Жиззах чорвадорларининг муваффақияти

Жиззах районининг чорвадорлари чорвачилик маҳсулотлари етиштиришни кўпайтириш учун социалистик мусобақани тобора авж олдириб, КПСС XXII съезди давом этиб турган шу кунларда катта муваффақиятга эришдилар. Улар давлатга 432,5 тонна жун топшириб, йиллик планни муддатидан илгари 100,1 процент бажардилар. Сталин номли колхоз жун тайёрлаш йиллик планини 108 процент, Будённий номли колхоз 107 процент, Ленин номли колхоз 101,5 процент адо этди.

Жарқўрғонликлар совғаси

Жарқўрғон районидаги колхозларнинг ва «Сурхон» совхозининг меҳнаткашлари Ватанга ва партияга муносиб совға тайёрладилар. Давлатга жун сотиш йиллик плани муддатидан олдин бажарилди. Бу йил энг кўп жун қирқиб олинди. Ўтган йилдагига нисбатан 40 тонна кўп жун топширилди.

ҲАКИМ ҚУРБОНОВНИНГ АЖОЙИБ ТАШАББУСИ

Герман Титов номли 6-совхозга бориб келганимизга анча бўлди-ю, аммо чўл қаҳрамонлари билан худди боя учрашгандекмиз. Шу совхознинг 15-бригадасига Пахтакор районидаги «Коммунизм» колхозидан келган Ҳаким полвон Қурбонов бошчилик қилади. У ўз районида донгдор пахтакорлардан бири эди. Ҳаким полвон ўша жойда ҳам бригадирлик қилиб, ишни боплаган: 1959 йилда унинг бригадаси гектаридан 40 центнердан ҳосил кўтарди.

Ўша азамат Мирзачўлга ўзи талабгор бўлиб келганини эшитган ҳамма:

— Ҳимматингга балли, йигитнинг марди ер очади, — деган.

Терим энди бошланган эди. Янги совхоздаги шу бригада даласига совхоз партия ташкилотининг секретари Исоқжон Ғуломов билан бирга бордик. Ариқ ўрнига пахтазорнинг у ер-бу еридан нов ўтказилган. Ердан икки метрча баландликдаги нов тагидан ўтиб, брезент палатка олдида тўхтадик.

— Қаҳрамонлар турадиган жой шу, — деб ҳазиллашди партия ташкилотининг секретари.

Палаткадан сал нарироқда оқ партўқ тутган бир йигит катта дош қозонда ош пиширяпти. Танишдик: бригаданинг ошпази экан. Бригадирни сўрадик. Йигитнинг гапи қисқа бўлди:

— Ҳозир ҳамма далада, Ҳаким акам ҳам пахта теряпти. То машина ишга тушгунча этакда териб турай, кейин бункерга ўтаман, — дейди.

Шу орада этаги тўлган Ҳаким полвон келганимизни кўрибми ёки тушлик овқат қиладиган пайт яқинлашиб қолганиданми, палатка томонга келди.

Ҳаким полвон қадди-қомати келишган, салмоқ билан гапирадиган босиқ йигит экан. Саволларимизга шошилмай жавоб қайтарди.

Бу ерга партиямизнинг чақириғига лаббай деб, юрак амри билан келганлигини айтди. Қачон ер ҳайдаб, экишга қачон тушилгани, ғўза ердан бош кўтаргандаги қувончини, қатор оралари қанча мартаба ишланганлигини, ҳар гектар ерда камида 90 минг тупдан кўчат қолдирилганлигини, ҳамма-ҳаммасини сўзлаб берди.

Суратда: Ҳаким ҚУРБОНОВ.

Шундан буён анча вақт ўтди. КПССнинг XXII съезди давом этаётган шу кунларда яна бир хуш хабар келди. Ҳаким полвон Қурбонов бошлиқ бригада пахтакорлари йиллик планни муддатидан илгари 103 процент бажариб, ишни қойил қилишди. Чўлга ҳаёт келтирган бу қаҳрамонлар ажойиб ташаббус кўрсатдилар. Улар катта майдонларда пахта етиштириб, бу йил ҳамма ҳосилни машинада териб олишга қарор қилган ҳамқишлоқларига ёрдам беришга қарор қилдилар. Шу мақсадда улар Пахтакор районидаги «Коммунизм» колхозига жўнаб кетишди.

Ҳаким полвоннинг бир ўзи кетгани йўқ. Унинг ёнида механик-ҳайдовчилардан Белмуродов, Бозорбоев, Худоёров, Абладов, ҳаммаси бўлиб ўн киши бор. Улар ўзлари билан 9 пахта териш машинасини ҳам олиб кетдилар.

Ҳаким полвон Қурбонов бошлиқ бригадага қойил қоласан киши. Ҳаким Қурбонов ва унинг ўртоқлари кўрсатган бу ташаббус совет кишилари ажойиб фазилатининг, меҳнатга коммунистик муносабат намуналарининг ёрқин ифодасидир.

Республикамизда теримни машиналаштириш учун кураш байроқдори бўлган Пахтакор районидаги «Коммунизм» колхози гвардиячиларининг пахта далаларида зангори кемалар эртадан-кечгача жавлон урмоқда. Пахта далаларининг гвардиячилари — пешқадам механик-ҳайдовчилар сафида Ҳаким полвон Қурбонов ва унинг шериклари ҳам бор.

Ҳаммамиз битта катта хирмонга «оқ олтин» тўкамиз. Дўстга ёрдам — совет кишисининг энг яхши фазилати. Шундай қисталанг, долзарб кунларда ўз ишини дўндириб, дўстларига кўмаклашаётган Ҳаким полвон ва унинг жанговар ўртоқларининг ҳимматига ҳамма қойил. Балли азаматлар!

Ҳамид НУРИЙ.

Қанча ПАХТА топширилди?

Ўзбекистон ССР областларида пахта тайёрлашнинг, ҳосилни қоп-қанорсиз ташишнинг бориши тўғрисида 1961 йил 25 октябргача бўлган

МАЪЛУМОТ

(Пахта тайёрлаш — планга нисбатан, машина терими ва ҳосилни қоп-қанорсиз ташиш — мажбуриятга нисбатан процент ҳисобида)

Областлар	Пахта тайёрлаш			Пахтани қоп-қанорсиз ташиш
	Бир кунда	Мавсум бошидан бери	Машина терими	
Самарқанд	1,27	86,03	45,87	98,09
Хоразм	0,67	82,15	18,73	39,18
Тошкент	1,02	78,37	49,59	87,01
Андижон	1,01	76,19	36,62	96,93
Сурхондарё	0,96	72,99	48,63	88,08
Бухоро	0,75	67,82	18,15	58,17
Қорақалпоғистон АССР	1,12	63,60	21,05	35,55
Фарғона	1,10	62,76	9,94	65,87

Редактор З. И. ЕСЕНБОЕВ.

«Қизил Ўзбекистон», «Правда Востока» ва «Ўзбекистони Сурх» бирлашган нашриётининг босмахонаси, Тошкент шаҳри
Р. 12611. Нашр. В. 252.